Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 20 (14042) | 1973 оной январиин 24, среда | Сэн 2 мүнгэн

ШИИДХЭХЫ ЖЭЛ, ГАБШАГАЙ АЖАЛ

радай ажахые хүгжөөхэ 1971—1975 онуудай гүрэ- түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ табан жэ- гурбадахи, 1973 он ехэ удха шанартай гээшэ. Энэ эй түсэбые дүүргэбэл, үлүүлэн дүүргэбэл, табан жэ- түсэбөөр хараалагдаһан зорилгонууд бодото дээрээ рүүлэгдэжэ, үлэгшэ хоёр жэлэй туршада шэнэ ам- та туйлаха бата бэхи үндэһэ һуури байгуулагдаха ртай.

радай ажахын 1973 оной түсэбэй ёһоор наука болон шкын туйлалтануудые үйлэдбэридэ бүри үргэнөөр үрүүлхэ, шэнэ түхэлэй продукци бүтээн гаргаха, технологи хэрэглэхэ, үйлэдбэриие эмхидхэн хүтэл- лтые нарижуулан һайжаруулха, нугархай һайн бол- талаар бүри ехэ, бүри харюусалгатай зорилгонууд бигдана. Ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлһэнэй ашаар одукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ гэжэ түсэбөөр хараа- даа.

Промышленностиин. барилгын, транспортын предприя- тиудай хүдэлмэрилэгшэдэй урда харюусалгатай зорил- нууд табигданхай. Тэдэниие хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ тодо хараа замууд заагдажа үгтөө. КПСС-эй ЦК-гай, ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй болон ЛКСМ-эй ЦК-гай һаяхан баталан абаһан тогтоол дотор зорилгонууд, хараа замууд тодорхойлогдоһон байна. н шанартай, бага гаргашатай ехэ продукци үйлэдбэ- хын түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүл- уряа гаранхай.

Республикымнай промышленностиин, барилгын, транс- ртын хүдэлмэришэдэй коллективүүд Бүхэсоюзна со- алис мүрысөөндэ оролсожо. 1973 оной социалис уялга жа байна. Тэдэнэр табан жэлэй шиидхэхы жэлые шагай ажалай жэл болгохо, продукци үйлэдбэрилхэ, лдаха түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ ха на. Тиихэдээ үйлэдбэриингөө арга боломжонуудые рүүлэн хэрэглэхэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, науч- техническэ дэбжэлтэ туйлаха, материал, металл, элект- элшэ хүсэ гамтай һайнаар хэрэглэхэ асуудалнуудта анхаралаа хандуулна.

Үйлэдбэри хүгжөөхэ эдэ арга боломжонуудые, нөөсэ рэгсэлнүүдые элирүүлэн хэрэглээгүй һаа, социалис мү- рысөөндэ һайн үрэ дүн туйлагдахагүй, һайн шанартай, а гаргашатай ехэ продукци бүтээн гаргаха гэһэн Бү- хэсоюзна социалис мүрысөөнэй уряа бэелүүлэгдэхэгүй гэ- хүдэлмэришэд һайн мэдэрнэ, ойлгоно. Тиимэһээ про- мышленна коллективүүд продукци үйлэдбэрилхэ, худал- ха энэ жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэм- э хараалхатай хамта, технико-экономическа талаараа н үрэ дүн туйлаха, продукциин өөрынь үнэ сэн хям- рүулха, үйлэдбэриие оньһо жоруулха арга замуудые рхойлно.

Эхэнинь «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденто «Электро- шина» заводой, Буряадай республикын мяханай про- мышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэлэй коллективүүдэй һан, һаяхан газетэнүүдтэ толилогдоһон социалис уялганууд гэршэлжэ үгэнэ. 1973 оной түсэбые амжал- тайгаар дүүргэхэ, Буряадай АССР-эй 50 жэлэй ойе рэтэй түрэтэйгөөр уттахын түлөө социалис мүрысөө спублика дотороо дэлгэрүүлхэ үүсхэл гаргаһан эдэ, мүн нэй жэшээгээр мүрысөөндэ оролсоһон бусад коллек- тивүүд урдаа тодорхой зорилго табяад, эршэ хүсэеэ шан- лан ажаллажа захалба.

Буряадай АССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ, 1973 гүрэнэй түсэб Верховно Соведэй 5-дахи сесси дээрэ алан абтажа, хуулита болгогдоо. Промышленна про- ци худалдалга 1973 ондо 6.5 процентээр дээшэлүү- эхэ ёһотой. Элдэб прибор, автоматизациин хэрэгсэл- д, электродвигательнүүд, ханын материалнууд, һүнэй, анай болон эдеэ хоолой бусад зүйлнүүд урда жэлнүү- хиһээ ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ юм. Гадна шэнэ түхэ- продукци—хүүргэнүүдэй хабсаргамал хэрэгсэлнүүд, ной зомгооһоор хэгдэһэн плита, целлюлозо, картон н ондоошье зүйлнүүд үйлэдбэрилэгдэхөөр түсэблэг-

Арад зоной үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ гэжэ хараалагдаба. Капитальна барилга дхэхэ, арадай ажахын энэ шухала һалбариин дутаг нуудые зайсуулха, барилгые һайнаар, хямдаар, түр- бодхоохын тула бодото хэмжээ абаха эрилтэ барил организацинуудай урда табигданхай. Иимэ эрилтын дaха зайлашагүй, юуб гэхэдэ, 1972 онойхитой са- хада. 15,7 процент ехэ мүнгэн капитальна барилга- һомологдонхой. Республикын экономико хүгжөөлгые таха тэрэнэй үндэһэ һуури болохо һалбаринуудые — ргетическэ, түлишын промышленностиие, машина бү- лгые, барилгын индустри хүгжөөлгэдэ капитальна һомололго үгтэхэ юм.

1973 оной арадай ажахын түсэбөөр табигдаһан харюу- лгатай, ехэ зорилгонуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүр- хын тула бүхы коллективүүдэй хүсэ шадал элсүүлэн рюулха, үйлэдбэриин эмхидхэл эрид һайжаруулха, арга ломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ шухала. Коллектив, дэлмэришэн бүхэнэй урдаа табигдаһан зорилгоёо бэе- үлхын түлөө үнэн сэхээр ажаллаһанай, хамтын хэрэгтэ убитаяа ехээр оруулхын түлөө оролдоһоной ашаар ам- лта туйлагдаха байна.

1973 оной, мүн табан жэлэй түсэбэй бүхыдөө дүүргэл- хүдэлмэришэдэй, инженер, технигүүдэй гарта ха юм. дэнэй гаргаһан эдэбхи үүсхэлһээ, анхарал оролдолго- оо энэ хэрэг дулдыдаха байна. Предприятинуудай хү- дэлмэрилэгшэд, партийна. профсоюзай, комсомолой орга- низацинууд коллективүүдэйнгээ шиидхэхы жэлдэ габша- гайгаар ажаллаха тэмсэлые толгойлон ударидаха, со- циалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ уялгатай. Хүдэл- мэришэдэй өөһэд хоорондын, бригада, участогуудай, це- хүүдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, мүрысөөндэ олон хүниие хабаадуулха хэрэгтэй. Мүры- сөөнэй элсүүлхы хүсэ, нүлөөлхы үүргэ дээшэлүүлхын тула үрэ дүнгүүдыень саг соонь элирүүлэн гаргаха, бү- хэндэ мэдээжэ болгохо хэрэг ехэ удха шанартай гээшэ.

Үйлэдбэриингөө арга боломжонуудые һайнаар хэрэглэ- эн, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлһэн, техническэ дэбжэл- тын асуудалнуудые зүбөөр шиидхэһэн, техникэ, түхеэ- рэмжэнүүдээ бүтээсэтэйгөөр ашаглаһан коллективүүд Бү- хэсоюзна социалис мүрысөөндэ һайн үрэ дүн туйлаха байна. Мүн үйлэдбэридэ зорюулагдаһан түхэриг бүхэн- эй продукци абалгые дээшэлүүлхэ, металл, материал, түлишэ гэхэ мэтын тонно бүхэниие ашагтайгаар хэрэглэ- хэ тэмсэл ябуулха шухала. Иимэ тэмсэл эмхидхээд, хү- дэлмэришэдэй, бүхы коллективүүдэй эдэбхи үүсхэл хүг- жөөн дэлгэрүүлээд байбал, һайн шанартай, бага гарга- шатай ехэ продукци бүтээгдэхэ байна.

Шиидхэхы жэлдэ габшагайгаар ажаллаха, даабаряа бүхэндэ дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ гээшэ коллек- тив бүхэнэй нэрэ хүндын хэрэг мүн.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГ

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ЖЭЛЭЙ ДҮН ГАРГАХАДА

ЗЭДЫН АЙМАГ

АРГА БОЛОМЖОНУУДАА ХҮСЭДӨӨР ХЭРЭГЛЭХЭ

Хони малаар олон Сэлэнгын, Зэдын аймагуудай ажахынууд хоорондоо мүрысэжэ, эдэ жэлнүүдтэ нилээд амжалтануудые туйлаһан байна. Үнгэрэгшэ жэл эдэ аймагууд ган гасуурта бүри ехээр нэрбэгдэһэн байбашье, үсэд шанга ажалай ашаар урдахи зорилгонуудаа муу бэшээр бэелүүлээ. Мүрысэгшэ аймагуудай 1973 оной гол дүнгүүдые сасуулхада иимэ:

	Сэлэнгын аймаг	Зэдын аймаг
Гектар бүриһөө абтаһан ургаса (цент.)		
Ороохо таряан	6,2	6,5
хартаабха	22	21
овощ	229	42
үбһэн	7,5	10,7
Гүрэндэ тушааха түсэбэй, даабариин дүүргэлтэ (процент):		
Ороохо таряан	—	—
хартаабха	48	37
овощ	118	33
Намарай паар хахалалга (процентээр)	34	77
Үрэһэ хаалга (процентээр)		
Ороохото ургамалнуудай	64	83
хартаабхын	—	2
Малай ашаг шэмэ (кг):		
Үнеэн бүриһөө — һүн	2112	1728
дүүргэлтэ (проц.)	98	101
Хонин бүриһөө — ноохон	3,0	3,0
тахяа бүриһөө — үндэгэн	91	134
100 эхэ мал бүриһөө түлжүүлэгдэһэниинь (толгой):		
тугал	76	67
хурьган	64	70
поршоонхо	2277	1023
Малай тоо олошоруулха түсэбэй дүүргэлтэ (проц.):		
үхэр	97	102
тэрэ тоодо үнеэд	92	103
хонин	104	102
гахай	111	108
адуун	92	101
шубуун	152	73
Тэжээл бэлэдхэхэ түсэбэй дүүргэлтэ (проц.):		
үбһэн	53	44
силос	35	33
корнеплод	13	1
Гүрэндэ худалдаха түсэб, даабариин дүүргэлтэ (проц.):		
мяхан	90	102
һүн	97	107
үндэгэн	220	110
ноохон	96	103

Эндэ толилогдоһон жэлэй дүн харахада, Сэлэнгын аймагай ажахынууд үнгэрэгшэ жэлдэ овощ һайнаар ургуулжа, тэрэниие гүрэндэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргээ. Мүн хонидой тоо олошоруулха, гахай, шубуу үсхэбэрилхэ талаар горитой алхам хээ.

Зэдын аймагай ажахынууд малай тоо толгой олошоруулха, гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые тушааха түсэбөө амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. Тиигэжэ тэдэнэр энэ жэлдэ мал ажалай продуктнуудые ехээр абаха һуури табяа гээшэ. Үнгэрһэн жэлдэ энэ аймаг гүрэндөө урда жэлэйхиһээ 6210 центнер мяха, 3140 центнер һү, 1232 центнер ноохо ехээр худалдаһан. Зэдын аймагай колхоз, совхозууд хүршэнэртөө орбол, зуун хонин бүриһөө 6 хурьга үлүү түлжүүлһэн байна. Зүгөөр эдэнэр мүрысэгшэ аймагайхиһаа үсөөн тугал томо болгоо.

Мүрысэгшэ аймагуудта малай тэжээл бага бэлэдхэгдэһэн, үрэһэ хүрэнгэ хааха түсэб дүүргэгдээгүй. Тиигэжэ малай үбэлжэлгэдэ ехэхэн бэрхэшээлнүүд тохёолдобо.

Зүгөөр эдэ аймагуудта үбһэ ногооной баян ургаса туйладаг луговодуудай звенонууд, лугомелиоративна отрядуud олон, эдэ түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгохо талаар бүхы хэмжээнүүд абтаагүй байшоо. Мүн эдэ аймагуудта кукуруза ургуулха звенонуудта анхарал бага табигдадаг болоно, силосэй энэ шухала ургамалай гараса бага болоо. Энэ тон аюултай. Тэрэшэлэн ургаса ехэтэй шэмэтэ тэжээлэй ургамал—куузику уһалагдадаг газарта тарижа, тогтууритай баян ургаса абаха тушаа мүрысэгшэ аймагуудта оролдолго бага гаргагдаа.

Түсэбтэ юһэдэхи табан жэлэй шиидхэхы гурбадахи жэлдэ эдэ аймагууд хоорондохи социалис мүрысөөгөө саашань үргэлжэлүүлхэ, малшад, таряашадай Бүхэсоюзна мүрысөөндэ оролсохо гэжэ шиидээд, тус тустаа тодорхой уялгануудые бэедээ даажа абаад байна.

Сэлэнгын аймагай ажахынууд 1973 ондо гектар бүриһөө 10 центнер ороохо таряа, 80 центнер хартаабха, 120 центнер овощ, 370 центнер корнеплод, сабшалангай гектар бүриһөө 13,7 центнер үбһэ абаха зорилго урдаа табяа. Малай ашаг шэмэ саашадань дээшэлүүлжэ, үнеэн бүриһөө 2200 килограмм һү һааха, хонин бүриһөө 3,2 килограмм ноохо хайшалха, гүрэндэ тушаагдаха үхэрнүүдээ дунда зэргээр 330 килограммда хүргэхэ болоо.

Зэдын аймагай ажахынууд энэ жэлдэ гектар бүриһөө 11,8 центнер таряа, 90 центнер хартаабха, 130 центнер овощ, 370 центнер корнеплод, сабшалангай гектар бүриһөө 14 центнер үбһэ абаха байһанаа мэдүүлээ. Эндэхи колхоз, совхозууд байгша ондо үнеэн бүриһөө 1850 килограмм һү һааха, хонин бүриһөө 3,3 килограмм ноохо хайшалха, гүрэндэ үхэрнүүдээ дунда зэргээр 320 килограммтайгаар тушааха уялга абанхай.

Урдаа табиһан эдэ зорилгонуудаа амжалтатайгаар бэелүүлбэл, гүрэндөө хүдөө ажахын продуктнуудые худалдаха, тушааха түсэб, даабаряа үлүүлэн дүүргэхэ байна. Мүрысэгшэ аймагуудай ажалшадта һанаһандаа хүрэхэ, һарбайһанаа абаха арга боломжонууд гүйсэд бии. Имагтал ажалшадай дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые согсолжо, бэе бэедээ дамжуулан үгэлсэжэ байха шухала. Хоорондоо батаһан мүрысөөнэй дүн квартал бүхэндэ шалгажа, 1973 ондо эдэнэр ажалай шэнэ амжалта туйлаха бээз гэжэ найдабад.

Николай Николаевич Хажеев хорёод шахуу жэл Баргажанай леспромхоздо хүдэлнэ. Трактор жолоодохо, модо отолхо, гэшүүһэ сэбэрлэхэ мэргэжэлнүүдые сүм шудалһан, алишье ажал тэгшэ һайнаар хэдэг баян дүй дүршэлтэй, үндэр мэргэжэлтэй хүн юм. Баргажанай леспромхозой бэрхэ модо отологшодой нэгэниинь мүн болоно. Халаан соогоо 70—80 кубометр модо отолон унагаажа, даабаряа 10—15 процентээр үлүүлэн дүүргэжэ байдаг. Олон жэлэй туршада эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллаһанай түлөө «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: модо отологшо Н. Н. Хажеев.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото-зураг.

Мухар-Шэбэрэй аймагта

ЭРХИМ КОЛЛЕКТИВ

«Искра» колхозой гахайшад үнгэрэгшэ жэлдэ шударгы габшагайгаар ажаллажа, аймаг соогоо түрүү һуури эзэлээ. «Аймагай гахайн фермын эрхим коллектив» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ тэдэнэр һаяхан хүртэбэ.

Тус ажахын гахайшад гахайнуудые шахан таргалуулха жэлэйнгээ түсэб 122 процент дүүргэһэн, 1.613 центнер гахайн мяха гүрэндэ худалдаһан, гахай бүхэнһөө 13—14 поршоонхо абаһан байна.

Мүнөө гахайшад Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоод, байгша ондо 1.800 центнерһээ бага бэшэ гахайн мяха худалдаха зорилго урдаа табяад, габшагай һайнаар ажаллажа байнхай.

КВАРТАЛАЙ ТҮСЭБ — БОЛЗОРҺООНЬ УРИД

Бүхы орон дотор дэлгэрһэн Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ оролсоһон Заганай колхозой малшад гүрэндэ мяха тушааха нэгэдэхи кварталай түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэжэ эхилээ.

125 толгой эбэртэ бодо мал январь һарада мяханай комбинатда тушаагдаһан юм. Тэдэнь дунда зэргээр 300 килограмм татаа. Тиихэдэ 137,5 центнер гахайн мяхан гүрэндэ худалдагдаба.

М. ЦЫРЕНОВ.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюродо, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ

Нүхэр Л. И. Брежневэй Франциин президент Ж. Помпидутай уулзалгын дүнгүүд тухай

КПСС-эй ЦК-гай Политбюро, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет Франциин Республикын Президент Ж. Помпидутай КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн нүхэр Л. И. Брежневэй уулзалгын дүнгүүдые хаража үзөөд, уулзалгын үедэ нүхэр Л. И. Брежневэй бүтээһэн ехэ, үрэтэй хүдэлмэриие һайшааба.

Энэ уулзалга социальна ондо ондоо байгууламжатай гүрэнүүдэй амгалан ёһоор харилсан оршолгын ёһо гуримые саашадань батадхалгада, Европодохи шахардуу байдал һулаарруулха хэрэгтэ эб найрамдал бэхижүүлгэдэ туһа хүргөө.

Тус уулзалга ба баталагдан абтаһан совет-француз коммюнике хоёр гүрэнэй хоорондын хани барисаанай ба хүндэлэлсэдэг харилсаанай шэнэ гэршэ болоно. Үгээ ойлголсолгын ба харилсаа холбооной политика совет-француз харилсаанда саг үргэлжэ баримталагдаха политика зандаа үлэхэ, улас хоорондын ажабайдалда улам ехэ нүлөөтэй болохо гэжэ коммюнике дотор хэлэгдэһэн һанамжа энэ харилсаанай саашанхи хэрэгтэ шухала удха шанартай байха.

Нүхэр Л. И. Брежневэй Ж. Помпидутай хэһэн хөөрэлдөөнүүд экономикын, эрдэм болон соёлой талаар СССР Франци хоёрой хоорондын харилсаа холбоондо шэнэ урмашал олгоо. Хоёр ороной хоорондохи худалдаа наймаанай, экономическа ба научно-техническэ холбооной удаан болзортой программануудай баталагдахаяа байһан ушар дээдэ тушаалтадай үгээ ойлголсоһые бодото хэрэгүүд болгохо зорилготой.

Европодохи ба бүхы дэлхэй дээрэхи шахардуу байдал һулаарруулха политикада эдэбхитэйгээр туһа хүргэхэ хүсэл эрмэлзэлтэй байһанаа Советскэ Союзай ба Франциин лаблан элирхэйлһэн ушар, олон ороной хабаадалгатай Хельсинкидэхи бэлэдхэлэй зүбшэлэлгын үгээ ойлголсолгодо түргөөр хүргэхынь тула, ниитэевропын зүблөөнэй ойрын һарануудта зарлагдахынь тула эдээнһээ дулдыдаха шухала бүхы юумэ хэхэ гэжэ шиидэнхэй байһан тухай мэдүүлгэ—Европодо аюулгүй байдал хангахын түлөө тэмсэдэг оронуудай оролдолго хүсэлэлгэдэ туһа хүргэхэ шухала хубита болоно.

Вьетнамда эсэргүү сэрэгэй түримхэй ябуулга болюулха, Вьетнамай асуудалые политическэ аргаар дары түримшуулха, өөһэдынгөө хуби заяае өөһэдөө, гадаадын хамааралгагүйгөөр тодорхойлхо арга боломжо Индохитадай арадуудта олгохо тухай хоёр ороной хамтын коммюнике дотор элирхэйлэгдэһэн мэдүүлгэ ехэ удха шанартай. Дутын Зүүн зүгтэ таарамжатай, амгалан байдал тогтоохо зорилгоор ООН-ой Аюулгүйн Соведэй гаргаһан шиидхэбэриие бодото дээрэнь бэелүүлхэ оролдолго гаргаха гэжэ уулзалгада хабаадагшад ойлголсоо.

Нүхэр Л. И. Брежневэй Франциин Президенттэй уулзалгын дүнгүүд совет арадай зүгһөө сэдьхэлээ ехэтэ ханханхайгаар угтагдаа, дэлхэйн олониитын дунда ехэ һонирхол үүсхээ, үндэр сэгнэлтэдэ хүртөө.

«ЛУНОХОД-2» ХҮДЭЛМЭРЕЭ ЯБУУЛЖА ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

ЗАМБУУЛИНДАХИ АЛАС ХОЛЫН ХОЛБОО БЭЕЛҮҮЛХЭ ЦЕНТР. (ТАСС). Тунгалаг далай соо долоон сүүдхын турша соо хүдэлжэ байгаа «Луноход-2» гэжэ өөрөө ябадаг автомат станцитай радио-холбооной ээлжээтэ сеанснууд январиин 20, 21-дэ эмхидхэгдээ.

Сеанснуудай үедэ научна приборнууд нээгдэһэн, Һара дээрэхи һүниин сагта хүдэлхөөр луноходые бэлдэхэ ябуулганууд хэгдэһэн байна. Телеметрическэ мэдээсэлнүүдһээ харахада, луноход дээрэхи түхеэрэлгэнүүд ба научна аппаратура һаадгүй һайнаар хүдэлнэ. Приборнуудай таһаг соохи температура ба дараса хараалагдаһан хэм хэмжээн соогоо байна.

Һарын нюруу дээрэ буулгагдаһан «Луноход-2» гэжэ автомат аппарат хүдэлмэреэ ябуулжа үргэлжэлһөөр.

ВЬЕТНАМ ТЭМСЭНЭ, ВЬЕТНАМ ИЛАХА!

Вьетнамай Демократическа Республикада аяншалаад һаяхан бусаһан, Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй делегациин пресс-конференци январиин 22-то Эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедтэ болоо.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй генеральна секретарь Р. Чандра ДРВ-дэ 12 үдэрэй турша соо аяншалһанай дүнгүүд тухай совет болон гадаадын журналистнуудта хөөрэбэ.

— ДРВ-гэй ажалшадай шэн зориг ба нягта эмхидэл бидэниие гайхуулаа. Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Совет Вьетнам тушаа улас хоорондын онсо конференци Римдэ зарлаха бэлэдхэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадажа байна,—гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

(ТАСС).

ТҮСЭБТЭ ТАБАН ЖЭЛЭЙ ШИИДХЭХЫ ЖЭЛДЭ ПРОФСОЮЗУУДАЙ ХЭХЭ ХҮДЭЛМЭРИ ТУХАЙ

ВЦСПС-эй ГУРБАДАХИ ПЛЕНУМ

ВЦСПС-эй гурбадахи пленум январиин 22-то Союзуудай байшангай Колонно зал до нээгдээ. КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1972 оной) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, «Совет Социалис Республикануудай Союзай табин жэлэй ой тухай» КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл дотор тодорхойлогдоһон зорилгонуудые, тэрэшэлэн арадай ажахын 1973 оной түсэбые болзорһоо урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө эмхидхэлгын асуудалнуудые пленум зүбшэн хэлсэжэ байна.

Пленумэй хүдэлмэридэ КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, министрнүүд, түбэй эмхинүүдэй ба албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд хабаадана.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ А. Н. Шелепин элидхэл хэбэ.

СССР-эй ойн баярай һайндэр — дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй асари ехэ туйлалтануудай, манай ороной бүхы үндэһэ яһатадта хабаатай ажалшадай аха дүү ёһоной бата нэгэдэлэй, Коммунис партиин хүтэлбэри доро, Ленинэй зааһан замаар — коммунизмын түгэс илалта тээшэ саашадаа дабшаха гэжэ эдэнэй шиидэнхэй байһанай эли тодо жагсаал болоо гэбэ.

Декабриин Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Л. И. Брежневэй хэлэһэн үгэ дотор, Кремльдэхи Съезднүүдэй ордондо болоһон баярай суглаан дээрэ хэһэн элидхэл соонь юһэдэхи табан жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ хэрэгтэ совет арадай туйлаһан амжалтанууд эли тодоор, үнэншэмөөр харуулагданхай, коммунис байгуулалтын зорилгонууд бүхы талаараа тодорхойлогдон тайлбарилагданхай.

Ороной ажалшад нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэлые үргэнөөр зүбшэн хэлсэхэдээ, КПСС-эй ба Советскэ правительствын дотоодын болон гадаадын политикые нэгэ һаналтайгаар һайшаана, үнэн зүрхэнһөө дэмжэнэ, дотоодын ба уласхоорондын зорилгонуудые ленинскэ сэсэн мэргэнээр, революционно зоримгойгоор, дэлисэ ехэтэйгээр шиидхэдэг манай партиин Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой ябуулгые үндэрөөр сэгнэнэ.

Нүхэр Л. И. Брежневэй элидхэл дотор найруулагдаһан теоретическэ тобшололнууд ба тодорхой зорилгонууд совет профсоюзуудай, профсоюзна эмхи бүхэнэй ажал ябуулгын, КПСС-эй XXIV съездын, совет профсоюзуудай XV съездын шиидхэбэринүүдые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула ябуулдаг бүхы хүдэлмэриимнай үндэһэ һуури болгогдохо ёһотой.

А. Н. Шелепин түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын хоёр жэлэй дүнгүүд тухай тогтон хэлээд, гурбадахи жэлэй даабаринууд саашадаа бүри оролдосотой габшагайгаар ажаллаха эрилтэ табина гэжэ тэмдэглэбэ. Бүхэсоюзна социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, ВЦСПС-эй ба ВЛКСМ-эй ЦК-гай тогтоол социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ хабаатай ленинскэ хараа бодолнуудые улам үргэдхэһэн байна гэжэ онсолон тэмдэглээ. 1973 ониие габшагай хүдэлмэриин жэл болгохо гэһэн партиин уряа совет хүнүүдэй зүгһөө ехэтэ һайшаагдан угтагдаа. Үргэн дэлисэтэ мүрысөө толгойлхо, профсоюзна эмхинүүдтэ суглараһан дүй дүршэлые хүсэд бүрин хэрэглэхэ, СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойн хүндэлэлэй габшагай вахтын үеэр мүндэлһэн шухала бүхы юумэнүүдые саашадань үлөөхэ ба арьбадхаха гээшэ профсоюзуудай соведүүдэй ба комитедүүдэй, бүхы профсоюзна эмхинүүдэй арюун уялга болоно. 1973 оной түсэбтэ даабаринуудые дүүргэхэһээ гадна, түсэбтэ табан жэлэй үнгэрһэн хоёр жэлэй турша соо хэдэ хэдэн һалбаринуудай ба үйлэдбэринүүдэй талаар дүүргэгдэнгүй үлэһые хүсэлдүүлхэ, тиин КПСС-эй XXIV съездын Директивэнүүдээр хараалагдаһан зорилгонуудые 1974 ондо дүүргэхэ ябадал хангаха ёһотойбди.

Социалис мүрысөө эмхидхэхэ хэрэгтэхи дутуу дундануудые тэмдэглээд, А. Н. Шелепин иигэжэ мэдүүлбэ: профсоюзууд арадай ажахые 1973 ондо хүгжөөлгын асуудалаар Коммунис партиин табиһан зорилгонуудые шиидхэхэ хэрэгтэ ажалшадые элсүүлэн, мүрысөөнэй үрэ дүнгүүдые жэшэдэг байха, дүй дүршэлые олоной шадабари болгохо гэһэн Ленинэй заабаринуудые хододоо хүтэлбэри болгохо уялгатай.

«Социалис мүрысөөн олониитын зохёон байгуулхы ябуулга байһан туладаа, түрүүшүүлые эдэбхитэйгээр дэмжэхэ ба урмашуулхаһаа гадна, мүн гээгдэгшэдые гү, али хүсэд шударгы бэшээр хүдэлмэрилэгшэдые элирүүлхэ эрилтэ табина. Хэнэй оролдосотой габшатайгаар хүдэлмэрилдэг байһые, мүн хэнэй ханалгагүйгөөр, хаба хүсэеэ хүсэд гаргангүйгөөр ажалладагые бүхы хүнүүдэй мэдэхынь тула хүдэлмэреэ бүгэдэнэй хараха, мэдэхээр, элеэр ябуулха хэрэгтэй, — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев хэлээ һэн.

ВЦСПС, манай бүхы профсоюзууд эдэ заабаринуудһаа тодорхой тобшололнуудые хэхэ ёһотой гэжэ элидхэлшэ тусхайлан тэмдэглэбэ.

Социалис мүрысөөнэй, ажалда коммунис ёһоор хандалгын хүдэлөөнэй асуудалнуудаар бүхэсоюзна научна совет ВЦСПС-эй дэргэдэ эмхидхэхэ шухала гэжэ ВЦСПС-эй Президиум тоолоно. Тэрэшэлэн мүрысөөнэй ба ажалда коммунис ёһоор хандалгын хүдэлөөнэй асуудалнуудаар бүхэсоюзна научно-практическа конференци үнгэргэхэ дурадхал оруулагдана.

Череповецкэ металлургическа заводой ахалагша горновой, Социалис Ажалай Герой А. И. Гуторов, МГСПС-эй түрүүлэгшэ, ВЦСПС-эй Президиумэй гэшүүн Л. В. Петров, Украинын профсоюзуудай республиканска Соведэй түрүүлэгшэ, ВЦСПС-эй Президиумэй гэшүүн В. А. Сологуб болон бусад элидхэл тушаа үгэ хэлээ.

ВЦСПС-эй гурбадахи пленум январиин 23-да хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлбэ.

(ТАСС).

БУРЯАДАЙ АССР-эй СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ЮҺЭДЭХИ ТАБАН ЖЭЛЭД

БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ 1972 ОНДО ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойе угтуулжа, 1972 оной түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар абаһан социалис уялгануудаа бэелүүлэн, республикын ажалшад горитойхон амжалта туйлаһан байна.

Республикын арадай ажахын зарим һалбаринуудай хүгжэлтын хэмжээн иимэ тоонуудаар тодорхойлогдоно гэбэл:

	1972 онине 1971 онтой сасуулхада процентээр
Промышленностиин валовой продукци	112
Промышленна продукци худалдалга	115
Хүдөө ажахын валовой продукци	98
Капитальна һомололго	107
Арадай ажахын хүдэлмэришэд ба алба хаагшадай тоо	104
Ажалай бүтээсэ:	
промышленностьда	109
барилгада (11 һарын дүнгөөр)	107
Арадай ажахын салин хүлһэнэй фонд	109
Эд бараанай рознично эрьесэ	108
Арад зоной һуудал байдалай хэрэглэмжэ хангалгын ажалай хэмжээн	106
Арад зоной нөөсэлгын кассада оруулһан нөөсэ	114
Арадай ажахыдахи (хүдөө ажахы, потребкоопераци үгыгөөр) олзо — 11 һарын дүн	121

I. ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Продукци худалдаха жэлэй түсэб республикын промышленность болзорһоонь урид — 1972 оной декабриин 26-да дүүргэһэн байна. Продукци худалдаха түсэб 102 процент дүүргэгдээ. Шухаг удха шанартай олонхи зүйлнүүдые бүтээн гаргаха түсэб дүүргэгдээ. Промышленна үйлэдбэриин хэмжээн урзанда жэлэйхитэй сасуулхада 12 процентээр дээшэлбэ. Ажалай бүтээсэ жэл соо 9 процентээр дээшэлээ. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлһэнэй ашаар промышленна продукци. үйлэдбэрилгэ 75 процентээр ехэ болоо.

Гол һалбаринуудай промышленна продукциин үйлэдбэрилгын хэмжээн иимэ тоонуудаар тодорхойлогдоно гэбэл:

	1972 онине 1971 онтой сасуулхада (процентээр)
Электроэнергетикэ	108
Түлишын (шулуу нүүрһэнэй) промышленность	102
Машина бүтээлгэ ба металл болбосоруулга	115
Ой модоной, модо болбосоруулгын ба целлюлозно-саарһанай промышленность	106
Барилгын материалнуудай промышленность	106
Хүнгэн промышленность	116
Эдеэ хоолой промышленность	110

Улаан-Үдэ хотын ба республикын промышленна зарим районуудай промышленна үйлэдбэриин хубилалта ба продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ иимэ байгаа гэбэл:

	Түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	1972 онине 1971 онтой сасуулхада (процентээр)
Улаан-Үдэ хото	102	115
тэрэ тоодо:		
Советскэ район	102	120
Железнодорожно район	104	112
Октябрьска район	101	116
Аймагууд:		
Баргажанай	100,1	106
Загарайн	99,0	105
Захааминай	104	99,5
Кабанскын	100,7	105
Хэжэнгын	111	115
Хяагтын	96	102
Прибайкалиин	103	106
Сэлэнгын	97	102
Улаан-Үдын	102	110
Хориин	106	134

1972 оной январиин 1-дэ республикын промышленна 165 предприяти түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримаар хүдэлжэ байгаа. Продукци худалдаха түсэбөө эдэ предприятинууд 102 процент дүүргэжэ, эдэ предприятинуудай промышленна үйлэдбэриин хэмжээн урзанда жэлэйхитэй сасуулхада 12 процентээр нэмэһэн байна. Республикын министерство, управлени ба зарим предприятинуудай продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ, продукци үйлэдбэрилгын хэмжээнэй ба ажалай бүтээсын ургалта иимэ байгаа гэбэл:

	1972 ондо продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1972 онине 1971 онтой сасуулхада (проц.): үйлэдбэриин ургалтаар	1972 онине 1971 онтой сасуулхада (проц.): ажалай бүтээсээр
«Электромашина» завод	102	113	110
«Теплоприбор» завод	100,9	116	111
Локомотив-вагон заһабарилгын завод	101	104	103
Таловска түмэр-бетон конструкциин завод	98	104	104
«Бурятэнерго» гэжэ районно управлени	104,0	108	111
Гусиноозёрскын шахтоуправлени	102	102	103
Тимлюйн цементын завод	102	102	103
«Татарский ключ» гэжэ карьер	104	107	100,8
Тимлюйн асбоцементын хэрэгсэлнүүдэй завод	103	105	111
«Забайкаллес» комбинат	100,9	104	107
Элхиин авто-заһабарилгын завод	100,2	106	107
«Буржелезобетон» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл	103	108	109
Улаан-Үдын шэлэй завод	103,3	96	97
Улаан-Үдын нооһо угаадаг фабрика	100,9	120	115
Нарин сэмбын фабрика	105	109	109
Буряадай республикын һүнэй промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэл	102	108	108
Буряадай республикын мяханай промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэл	103,3	113	113
Байгалай загаһанай промышленностиин трест (БурАССР соо)	94	96	100,6
Буряадай «Сельхозтехника» гэжэ республиканска нэгэдэл	102	132	117
«Бурятцелинстрой» трестын үйлэдбэриин предприятинуудай комбинат	100,1	103	108
Буряадай хилээмэнэй продуктнуудай үйлэдбэриин управлени	102	106	108
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй хэблэлэй, полиграфиин ба ном худалдалгын талаар управлени	103	106	106
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй министерствэнүүд ба управленинүүдэй промышленность	100,2	108	103
Нютагай промышленностиин министерство	95	104	100,1
Эдеэ хоолой промышленностиин министерство	100,5	105	104
Ой модоной ажахын министерство	121	166	112
Түлишын промышленностиин управлени	106	105	102
Барилгын материалнуудай промышленностиин управлени	102	116	116

Республикын промышленностиин бүхыдөө түсэбөө амжалтатай дүүргэһэн байбашье һаа, промышленна 23 предприяти гэхэ гү, али бүхы предприятинуудай 12 процентнь продукци худалдаха түсэбөө дүүргэжэ шадаагүй. Тэдэнэр 8,5 миллион түхэригэй продукци түсэбһөө багаар худалдаһан байха юм.

Тэдэнэй тоодо Таловска түмэр-бетон конструкциин завод, «Забайкаллес» комбинадай 3 предприяти, Улаан-Үдын кондитерска фабрика, Татауровай барилгын материалнуудай комбинат, эдеэ хоолой промышленностиин министерствын 2 предприяти, «Сельхозтехника» нэгэдэлэй аймагуудтахи 3 отделени, Кабанскын ба Яруунын загаһанай заводууд, нютагай промышленностиин министерствын 4 предприяти, аймагуудай 4 типографи оролсоно.

Продукци үйлэдбэрилгэ иимэ тоонуудаар тодорхойлогдоно гэбэл:

	1972 ондо үйлэдбэрилэгдэһэниинь	1972 онине 1971 онтой сасуулхада процентээр
Хамтын хэрэглэмжын электростанцинуудай үйлэдбэрилһэн электроэнерги — миллион киловатт-часаар	968	108
Шулуу нүүрһэн — мянган тонноор	1400	100,6
Электродвигательнүүд (100 киловаттһаа дээшэ хүсэтэй) — хэһэгээр	4000	112
Приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд ба тэдэнэй запасной частьнууд — мянган түхэригөөр	7318	120
Автомобиль дээрэ хэрэглэдэг кранууд — хэһэгээр	422	102
Барилгын модо зөөлгэ (хамһабариин предприяти үгыгөөр) — мянган кубометрээр	3310,4	90
Хюрөөдэмэл материалнууд (хамһабариин предприяти үгыгөөр) — мянган кубометрээр	1079.2	97
Хабсаргамал түмэр-бетон конструкцинууд ба детальнууд — мянган кубометрээр	150,1	107
Барилгын хирпиисэ — миллион хэһэгээр	120,8	115
Асбоцементын листнүүд — миллион условно плиткээр	193,3	104
Сонхын шэл — миллион дүрбэлжэн метрээр	14,9	97
Ноохон бүд — мянган дүрбэлжэн метрээр	2224	102
Угаагдаһан ноохон — мянган тонноор	17,1	115
Дотор хубсаһан — мянган хэһэгээр	2388	103
Гадар хубсаһан — мянган хэһэгээр	1250	98
Оёгдоһон хубсаһан (1967 оной июлиин 1-нэй оптово сэнгээр) — миллион түхэригөөр	26,5	108
Һэеы гутал — мянган паараар	254,6	102
Мяхан (1-дэхи категориин субпродуктнуудые оруулалсан) — мянган тонноор	39,8	113
Колбасагай зүйлнүүд — мянган тонноор	12.1	103
Загаһанай эдеэ хоолой продукци — тонноор	4611	98
Малай тоһон — тонноор	3029	106
Һүн (үдхэн һүн дээрэ тоолоходо) — мянган тонноор	51,5	102
Хилээмэн ба хилээмэнэй бусад зүйлнүүд — мянган тонноор	66.1	102
Макароной зүйлнүүд — тонноор	4288	110
Кондитерска зүйлнүүд — тонноор	9772	132
Хубсаһа угаадаг машина — мянган хэһэгээр	140	77
Мебель — мянган түхэригөөр	9555	106

Электроэнерги, приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд ба тэдэнэй запасной частьнуудые, хюрөөдэмэл материалнуудые, хабсаргамал түмэр-бетон конструкци ба детальнуудые, асбоцементын хэрэгсэлнүүдые, сонхын шэл, ноохон бүд, угаагдаһан ноохо, загаһанай эдеэ хоолой продуктнуудые, мяха болон колбасагай зүйлнүүдые, бүхы түрэлэй консервэнүүдые, хилээмэ ба хилээмэнэй бусад зүйлнүүдые болон бусад продуктнуудые бүтээн гаргаха 1972 оной түсэб дүүргэгдэһэн, үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна.

Гэхэтэй хамта, барилгын хирпиисэ, дотор ба гадар хубсаһа, оёгдоһон зүйлнүүд ба мебель үйлэдбэрилэн гаргаха, барилгын модо зөөхэ гүрэнэй түсэб дүүргэгдэнгүй үлэшоо.

Урзанда жэлэйхитэй сасуулжа үзэхэдэ, электроэнерги 73 миллион киловатт-час ехээр, приборнууд, автоматизациин хэрэгсэлнүүд ба тэдэнэй запасной частьнууд 152 мянган түхэригтэ үлүү ехээр, хабсаргамал түмэр-бетон конструкци ба детальнууд 10 мянган кубометрһээ үлүүгээр, барилгын хирпиисэ 10 миллион хэһэг үлүү, асбоцементын хэрэгсэлнүүд 6,7 миллион условно плиткэ үлүү ехээр үйлэдбэрилэгдэн гаргагдаһан байна. 1972 ондо хүн зоной үргэн хэрэглэлэй эд бараан урзанда жэлэйхиһээ 9 процент ехээр гаргагдаа. 12 мянган дүрбэлжэн метр, ноохон бүд — 69 мянган хэһэг, дотор хубсаһан, 2 миллион түхэригэй оёгдоһон хубсаһан, 4.5 мянган тонно мяхан, 180 тонно малай тоһон, 591 мянган түхэригэй мебель урзанданайхиһаа ехээр үйлэдбэрилэгдэһэн байна.

Республикын промышленностьда ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ 1972 оной түсэб 103 процент дүүргэгдээ. Республикын промышленна 143 предприяти ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө амжалтатай дүүргэжэ шадаа. Гэхэтэй хамта, 51 предприяти гү, али бүхы предприятинуудай 26 процентнь ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбөө дүүргээгүй. Тэдэнэй тоодо Таловска түмэр-бетон конструкциин завод, «Забайкаллес» комбинадай 6 предприяти, Улаан-Үдын шэлэй завод, Улаан-Үдын кондитерска фабрика, нютагай промышленностиин министерствын 6 предприяти, эдеэ хоолой промышленностиин министерствын 5 предприяти оролсоно.

1972 оной январь — ноябрь һаранuудта ажалай бүтээсын ургалтын хэмжээн дунда зэргын салин хүлһэнэй ургалтын хэмжээнһээ 5.5 пунктаар ехэ байба. Гэбэшье, промышленна 54 предприятида дунда зэргын салин хүлһэнэй ургалтын хэмжээн ажалай бүтээсын ургалтаһаа үлүү ехэ байшоо.

1972 оной январь — ноябрь һаранuудта товарна продукциин өөрынь үнэ сэн хямдаруулха даабари республика дотор бүхыдөө гүйсэд дүүргэгдээгүй. Товарна продукциин нэгэ түхэриг бүхэндэ 86, 85 мүнгэн гаргашалагдаха ёһотой байбал, үнэндөө 86, 89 мүнгэн гаргашалагдаһан байна.

Научно-шэнжэлэлгын шухала удха шанартай хүдэлмэриин, эрдэм ба наукын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ 1972 оной гүрэнэй түсэб 47 хэмжээ ябуулгануудаар дүүргэгдэһэн, үлүүлэн дүүргэгдэһэн байна. Гэбэшье 4 хэмжээ ябуулгануудай түсэбэй зариманиинь дүүргэгдэһэн, 11 хэмжээ ябуулгануудай түсэб оройдоошье дүүргэгдээгүй байха юм.

«Электромашина» заводой, Буряадай республикын һүнэй промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэлэй, ой модоной ажахын министерствын, түлишын промышленностиин управлениин, Буряадай республиканска «Сельхозтехника» нэгэдэлэй, нарин сэмбын фабрикын, арад зоной һуудал байдалай хэрэглэмжэ хангадаг министерствын коллективүүд эрдэм ба техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ гүрэнэй түсэбые амжалтатай дүүргэжэ шадаа. Пластмассаар хэгдэһэн приборнууд ба машинануудай детальнуудай хэрэглэхэ түсэбөө «Теплоприбор» завод, СВ-40 шэнэ маркын асбоцементын листнүүдые үйлэдбэрилхэ түсэбөө Тимлюйн асбоцементын хэрэгсэлнүүдэй завод дүүргээгүй байна. Эдеэ хоолой промышленностиин, нютагай промышленностиин министерствэнүүдэй, хилээмэнэй продуктнуудай управлениин предприятинуудта эрдэм ба техникын туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ түсэб муугаар дүүргэгдэнэ.

1972 оной түрүүшын 11 һара соо республикын промышленна предприятинуудта 128 миллион түхэриг олзо оруулагдаа. Энэнь 1971 оной тэрэ үеынхитэй сасуулхада, 23,6 миллион түхэригөөр гэхэ гү, али 23 процентээр ехэ болоно. Олзо оруулха жэлэй түсэб 87 процент дүүргэгдээ.

1972 оной түрүүшын 11 һара соо арьбалалта хэхэ түсэб «Бурятэнерго» гэжэ районно управленидэ 109 процент, Тимлюйн асбоцементын хэрэгсэлнүүдэй заводто — 100,9, «Татарский ключ» гэжэ карьероуправленидэ — 105, Элхиин авто-заһабарилгын заводто — 100,2, «Буржелезобетон» нэгэдэлэй предприятинуудта — 110, республикын һүнэй промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэлдэ — 107 процент дүүргэгдэһэн байна.

II. ХҮДӨӨ АЖАХЫ

Хүдөө ажахын продукци үйлэдбэрилгэ 1972 ондо (Советскэ Союз дотор дунда зэргээр тогтоһон сэнгүүдтэй жэшэхэдэ) 255 миллион түхэригтэ хүргэгдөө гэхэ гү, али урдахи табан жэлэй үйлэдбэриин дунда зэргын хэмжээн 7 процентээр дээшэлүүлэгдээ, 1971 оной хэмжээндэ дүтэлүүлэгдээ. 1971 онтой сасуулхада, мал ажалһаа абтадаг ашаг шэмэ 5 процентээр нэмээ, республикымнай олонхи аймагуудта сагай уларилай таарамжагүй байһанһаа таряан ажалай продукт багаар абтаа.

Бүхы ажахынуудта хүдөө ажахын ургамалнуудай иимэ тоото (1000 тонноор) ургаса суглуулагдаһан байна гэбэл:

	1966-70 онуудта (жэл соо дунда зэргээр)	1971 он	1972 он	1972 ондо процентээр: 1966-70 онуудта дунда зэргын ургасатай жэшэхэдэ	1972 ондо процентээр: 1971 оной хитой жэшэхэдэ
Ороохон	471	546	441	94	81
Хартаабха	241	242	212	88	88
Овощ	32	21	26	80	119

Үнгэрһэн жэлдэ республика доторнай бии байгаа таряалангай газарай 53 процентдэнь — ороохото ургамалнууд, 9 процентдэнь — пропашной ургамалнууд, 22 процентдэнь — таримал ногоон (зеленкые оруулан) таригдаһан. 16 процентнь сэбэр паар болгогдоһон байна.

Бүхы ажахынуудта үнгэрһэн ондо таригдаһан хүдөө ажахын ургамалнуудай талмай 809 мянган гектарта хүргэгдэһэн, тэрэ тоодо ороохото ургамалнууд (үнгэрһэн оной сагай уларилай байдалаар) 509,7 мянган гектарта, хартаабха — 23,6, овощ — 2,6, тэжээлэй ургамалнууд — 272,4 мянган гектарта таригдаһан байна.

Уһалагдадаг ба хатаагдаһан газарнууд дээрэ 38,3 мянган гектар хүдөө ажахын ургамалнууд таригдаһан, тэрэ тоодо ороохото ургамалнууд — 14,6 мянган, хартаабха — 1,6, овощ — 1,3 мянган гектарта ургуулагдаһан гэхэ гү, али 1971 онтой сасуулбал, 5 процентээр — 1,9 мянган гектараар нэмээ.

Республика дотор дунда зэргээр 1 гектарһаа суглуулагдаһан ороохо таряан 8,7 центнертэ хүргэгдэһэн гэхэ гү, али 1971 онтой сасуулхада, 2 центнерээр — 19 процентээр доошоо ороо. Хартаабхын ургаса 104-һөө 90 центнер хүрэтэр доошолоо. Тиихэдэ 1 гектарһаа абтаһан овощой ургаса 95 центнертэ хүргэгдөө гэхэ гү, али 1971 онойхиһоо 16 процентээр дээшэлээ.

Үнгэрһэн жэлдэ бүгэдэнһөө ехэ ороохо таряанай ургаса Кабанскын аймагай ажахынуудта туйлагдаа — гектар бүхэнһөө 75,4 центнер, Прибайкалиин ажахынуудта — 13,3, Түнхэнэй — 11,2, Баргажанай — 11.1 центнер ороохо таряан гектар бүхэнһөө хуряагдаа; хартаабхын ургаса Мухар-Шэбэрэй ба Кабанскын аймагуудай ажахынуудта 65-һаа 96 центнер хүрэтэр гектар бүхэнһөө абтаа: Хяагтын ба Сэлэнгын аймагуудай ажахынуудта овощой ургаса 133-һаа 158 центнер хүрэтэр суглуулагдаһан байна.

Севооборотнуудые нэбтэрүүлхэ ба ашаглаха хүдэлмэринүүд үргэлжэлүүлэгдээ. Үнгэрһэн оной һүүлдэ колхоз, совхозуудтахи севооборотнуудта оруулагдаһан таряалангай газарай юрэнхы талмай, севооборотнуудые тоолон, 702 мянган гектар байгаа гэхэ гү, али бүхы таряалангай 73 процентнь болоһон байна. Ашаглагдаһан севооборотнуудта мүнөө 621 мянган гектар тоологдоно гэхэ гү, али севооборотнуудта хамжуулагдаһан бүхы таряалангай 88 процентнь болоно.

Севооборотнуудые гүйсэдөөр гү, али зарим тэдысэ ашаглаһан ажахынуудай тоо 1971 онойхиһоо 10 процентээр ургаа, тэрэ тоодо севооборотнуудые гүйсэдөөр ашаглаһан ажахынууд 14 процентээр нэмээ.

Колхоз, совхозуудта таригдаһан бүхы ургамалнуудай 36 процентнь (293 мянган гектарынь) сэбэр паар ба намарай паар дээрэ ургуулагдаа гэхэ гү, али урдахи жэлэйхиһээ 13 мянган гектараар үргэдхэгдэһэн байна.

1971 онойхитой сасуулбал, хабар таригдадаг ороохото ургамалнуудай үрэһэнэй шанар дээшэлээ. I ба II классай шанартай 17,9 мянган тонно гэхэ гү, али 84 процентээр ехэ үрэһэн таригдаа.

Үнгэрһэн жэлдэ таригдаһан хүдөө ажахын ургамалнуудта 595 мянган тонно нютагай үтэгжүүлгэ гэхэ гү, али 1971 онойхитой сасуулхада 25 процент үлүү ехэ, 9,7 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ гэхэ гү, али 2 процентээр дээшэ оруулагдаһан байна.

Хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай талмайн 17 процентдэнь гэхэ гү, али 1971 онойхиһоо 15 процентээр ехэ талмайда минеральна үтэгжүүлгэ үгтэһэн, мүн тэрэшэлэн овощоор — 83 ба 82, хартаабхаар 83 ба 79, ороохото ургамалнуудаар — 16 ба 15 процентдэ хүргэгдэһэн байна.

Колхоз, совхозуудта хүдөө ажахын авиаци хэрэглэгдэжэ, 238 мянган гектар талмай дээрэхи ургамалай буртаг үбһэн химическэ аргаар усадхагдаһан гэхэ гү, али 1971 онойхитой сасуулхада, 16 процент ехэ газар сэбэрлэгдэһэн байна.

Бүхы янзын ажахынуудһаа гүрэндэ таряан ажалай продукци худалдалга: ороохоор — 46,2 мянган тоннодо, хартаабхаар — 26,9 мянган, овощоор — 12,7 мянган тоннодо хүргэгдэһэн. 1971 онтой сасуулхада, гүрэндэ хартаабха 0.9 мянган (3 процентээр), овощ — 3,1 мянган тонно (33 процентээр) ехээр худалдагдаһан байна.

Гүрэнэй ажахы ба колхозууд хабарай тарилгада бэлэдхэл үргэнөөр ябуулна. Шэнэ жэлэй хабарай тарилгада 153 мянга тухай гектар сэбэр паар, мүн 141 мянган гектар намарай паар, нёдондонойхидо орходоо, 18 мянган гектар үлүү ехээр бэлэдхэгдээ. Үрэһые тарилгын шанарта хүргэхэ, таряалан дээрэ үтэгжүүлгэ гаргаха, хүдөө ажахын техникые заһабарилха талаар горитой хүдэлмэринүүд ябуулагдана. Гэбэшье нёдондоной ган гасуурта дайрагдаһан Яруунын, Сэлэнгын, Зэдын ба зарим бусад аймагуудай олон ажахынууд үрэһэ хүрэнгөөр дутууса хангагданхай. Мүн олон ажахынуудта үрэһые тарилгын шанарта хүргэхэ, газар элдүүрилгын болон тарилгын техникые заһабарилха талаар хүдэлмэри удаанаар хэгдэнэ.

Мал ажалай саашанхи хүгжэлтэ туйлагдаа. Буридхэлэй мэдээнэй ёһоор, бүхы малай ба шубуунай (үүсэлэлгын пунктнууд болон баазануудта байһан малгүйгөөр) тоо толгой (мянган толгойгоор) иимэ байна:

	Январиин 1-дэ: 1971 он	Январиин 1-дэ: 1972 он	Январиин 1-дэ: 1973 он	1973 он процентээр: 1971 онтой жэшэхэдэ	1973 он процентээр: 1972 онтой жэшэхэдэ
Бүхы янзын ажахынуудта					
Эбэртэ бодо мал	439	460	483	110	105
Тэрэ тоодо үнеэд	161	166	172	107	103
Хонид ба ямаад	1750	1810	1887	108	[illegible]
Гахай	165	193	209	126	[illegible]
Адуу морин	56	57	59	104	[illegible]
Совхозуудта, гүрэнэй бусад ажахынуудта ба колхозуудта					
Эбэртэ бодо мал	314	330	349	111	[illegible]
Тэрэ тоодо үнеэд	105	109	114	108	[illegible]
Хонид ба ямаад	1640	1694	1767	108	[illegible]
Гахай	103	120	137	133	[illegible]
Адуу морин	56	57	58	104	[illegible]
Шубуун (бүхы түрэлэй ба элдэб наһанай)	666	794	897	135	[illegible]

Жэлэй түгэсхэлдэ байлгахаар ажахынуудай хараалһан малай тоо толгойн түсэб бүхы зүһэтэ малнуудаар, үнеэд болон адуу моридһоо гадна, гүйсэд ... гэгдээ. Колхоз, совхо... хи малһаа болон шу... абтадаг ашаг шэмэ тэдыгээр дээшэлээ гэ...

	1970 он	1971 он	1972 он	1972 он процентээр: 1970 онтой сасуулхада	[illegible]
Жэлдэ үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр һаагдаһан һүн (кг)	1674	1691	1741	104	[illegible]
Хонин бүхэнһөө дунда зэргээр хайшалагдаһан ноохон (кг)	3,04	2.89	2,95	97	[illegible]
Жэлдэ нэгэ тахяаһаа дунда зэргээр абтаһан үндэгэн (монсогороор)	178	182	191	107	[illegible]

Гүрэндэ тушаагдаһан малай шанар урдахи жэлэйхиһээ һайжараа. Гүрэнэй ажахы ба колхозуудһаа худалдаанда тушаагдаһан эбэртэ бодо малай дунда зэргын шэгнүүр 3, гахайн— ... центээр дээшэлээ.

Мал ажалай ашаг абалга дээшэлһэн ту... ро харуулагдаһан тоо, ... тануud гэршэлнэ:

	1966—70 онуудта (жэлдэ дунда зэргээр)	1971 он	1972 он	1972 он процентээр: 1966—70 онуудта жэлдэ туйлагдаһан дунда зэргын хэмжээнтэй сасуулхада	[illegible]
Бүхы янзын ажахынуудаар					
Мяхан (үүсын шэгнүүрээр) — мянган тонно	48,0	50,6	62,5	109	[illegible]
Һүн — мянган тонноор	214,1	217,9	222,8	104	[illegible]
Үндэгэн — миллион монсогороор	133,7	161,0	171,6	128	[illegible]
Ноохон (бодото шэгнүүрээрээ) — тонноор	4679	5210	5559	119	[illegible]
Совхозууд, гүрэнэй бусад ажахынуудаар ба колхозуудаар					
Мяхан (үүсын шэгнүүрээр) — мянган тонноор	28,9	33.3	36,3	126	[illegible]
Һүн — мянган тонноор	136,9	142,9	147,1	107	[illegible]
Үндэгэн — миллион монсогороор	39,9	72,9	88,0	2,2 дахин	121
Ноохон (бодото шэгнүүрээрээ) — тонноор	4246	4778	5034	119	[illegible]

Юрэнхы дээрээ мяха үйлэдбэрилгын 4 процентээр нэмэхэдэ, харин шубуунай мяха абалга 18 процентээр дээшэлээ.

Мал ажалай эды ... продуктнууд гүрэндэ ... далдагдаа:

	1970 он	1971 он	1972 он	1972 он процентээр: 1972 оной арадай ажахын түсэбтэй жэшэхэдэ	1972 он процентээр: 1971 он...
Бүхы янзын ажахынуудаар					
Мал ба шубуун — мянган тонноор амидын шэгнүүрээр	53,9	57,1	61,9	101.6	106
үүсын шэгнүүрээр	32,0	34,1	37,6	—	110
Һүн — мянган тонноор	114.0	115,2	118,4	100,8	103
Үндэгэн — миллион монсогороор	51,9	65.3	78,3	142	120
Ноохон (бэлэдхэлэй шэгнүүрээр) — тонноор	6342	6273	6589	97	105
Совхозууд, гүрэнэй бусад ажахынуудаар ба колхозуудаар					
Мал ба шубуун — мянган тонноор амидын шэгнүүрээр	51,6	53,1	56,2	98	106
Үүсын шэгнүүртэ оруулхада	30,5	31,4	33,6	—	107
Һүн — мянган тонноор	113,8	115,1	118,3	100,7	103
Үндэгэн — миллион монсогороор	51.5	63,8	77.9	143	122
Ноохон (бэлэдхэлэй шэгнүүрээр) — тонноор	5947	5869	6151	96	105

Мал, шубуу, һү ба үндэгэ гүрэндэ худалдаха арадай ажахын түсэб республикамнай бүхыдөө үлүүлэн дүүргэө. Түсэбһөө гадуур ноохо худалдалга хараалһанһаа бага доохонуур дүүргэгдээ.

Зэдын, Баргажанай, Захааминай, Түнхэнэй, Кабанскын, Улаан-Үдын болон бусад зарим аймагуудай ажахынууд, мүн «Птицепром» гэжэ республиканска трестын ажахынууд үнгэрһэн жэлдэ гүрэндэ мал ажалай продуктнуудые аба... гүрэндэ худалдаха түс... дээ бултанһаа амжал... гаар бэелүүлээ.

Мал ажалай байрану... оньһон түхеэрэлгэн... тодхохо хүдэлмэри кол... совхозуудта үргэлжэлү... дээ. Нүһэр хүдэлмэрине һожоруулһан мал ажа... фермэнүүдтэ байрлуул... һан мал болон шубу... тоо толгойе үнгэрһэн ... эсэстэ, бүхы мал болон ... буунай тоотой сасуу... процентээр иимэ байба:

	Үнеэр хангалгаар	Тэжээл үгэлгөөр	Шэбхэ арилгалгаар	Үнеэ һаалгаар ба үндэгэ суглуулгаар	Эдэ тоологдоһон хүдэлмэринүүдээр бүхэлөөр ...
Эбэртэ бодо мал	20	7	16	24	2[illegible]
Гахай (хоёр һара хүрөөгүй поршоонхонуудые оруулангүйгөөр)	57	58	60	—	19[illegible]
Шубуун	50	34	30	38	20[illegible]

Мал ажалай тэжээлэй баазые бэхижүүлхэ асуудалнуудые шиидхэхэ талаар үнгэрһэн жэлдэ бодото хэмжээ ябуулганууд бэелүүлэгдэжэ үргэлжэлүүлэгдээ. Урда жэлнүүдэйхиһээ, үргэнөөр ба үлүү ехээр сабшалан болон бэлшээринүүдые һайжаруулха хүдэлмэринүүд эмхидхэгдээ. Гэбэшье, ган гасуурһаа шалтагаалан, олон ажахынуудта хүдөө ажахын ургамалнуудай агроте... кын хангалтагүй байһан... дулдыдан, нииитын малда... жээл бэлэдхэл (тэжээ... единицэнүүдтэ оруулан ... лоходо) урда жэлэйхи... 14 процент багаар хэгд... тэрэ тоодо шэмэтэ тэж... абалга 24 процентээр д... шоо байгаа. Тэжээл бэлэд... хэ түсэбүүдээ олон кол... совхозууд дутууса дүүрг...

...ДАБШАСА ЕХЭТЭЙ АЛХАМУУД

ҮНГЭРЬЭН ЖЭЛЭЙ АЖАЛАЙ ДҮНГҮҮД

Совхозуудые ажахын тооондо оруулха хүдэлмэри ргэлжэлүүлэгдээ. Тиин 71 ондо өнэ шэнэ аргаар совхозууд хүдэлөө гэхэ али республикымнай ы совхозуудай 41 хуь болоно. Урдахи жэлэйдэ орходоо, үнгэрhэн он- совхозуудта үйлэдбэридэhэн гахайн мяханай ба дэгэнэй өөрынь үнэн сэн им тэды доошолоо, ашаг энь дээшэлээ. Совхозуу- е бүхы дээрэнь абажа хаада, үнгэрhэн жэлые гарүйгөөр үнгэргөө. Тиин тицепром», «Зверопром», лизопром» гэжэ республиска трестын совхозууд г олзотой гараа, харин хозуудай республиканска дбэриин нэгэдэл болон огопром» гэжэ трест ажауудай жэлые гарзатайр үнгэргөө.

Колхозуудай (загаhа бари- колхозуудые оруулангөөр) валовой олзо оршо 72 ондо 49 миллион түригтэ хүргэгдөө гэхэ гү, 1971 онойхитой сасуул- 4 процентээр нэмээ. эрhэн жэлэйхитэй сабал, байгша ондо колхоудта үйлэдбэрилэгдэhэн таабхын, үхэрэй мяханай, хайн мяханай, hүнэй ба hоной өөрынь үнэ сэн за- тэдыгээр доошолоо, тэhээ абтадаг ашаг олзо элээ.

Хүдөө ажахын материально-техническэ үндэhэ hуурийе бэхижүүлгэ үргэлжэлүүлэгдээ. Республикын хүдөө ажахын хүгжэлтэдэ гүрэнэй ба колхозуудай зүгhөө 1972 ондо дүн хамтадаа 90 миллион шахуу түхэриг гаргашалагдаа.

Үнгэрhэн жэлдэ республикымнай хүдөө ажахы иимэ тоото элдэб техникэ, машина абаа гэбэл: 1028 трактор (бодото тоогоороо), тэрэ тоодо газар хахалдаг 502 трактор, 811 ашаанай ба тусхай автомобильнууд, 558 ороohо хуряалгын, 46 хартаабха хуряалгын ба 300 силос хуряалгын комбайнууд, 180 жатканууд, 708 тракторай плугууд, 326 культиватор, 343 тракторна сеялкэ, тэрэ тоодо 28 гурбалжан сеялкэтэй агрегадууд, 1193 тракторна косилка, 130 пресс-подборщик, минеральна үтэгжүүлгэ сасан тараадаг 135, нютагай үтэгжүүлгые тараадаг 50 машина, 17 уhа бүлэдэг станцинууд, 70 дождевальна машина болон түхеэрэлгэнүүд, 164 ороohо сэбэрлэдэг машина болон хүдөө ажахын ондоо олон техникэ абтаа.

Хүдөө ажахыда 72-hоо дээшэ мянган тонно багсалагдаhан минеральна үтэгжүүлгэ үгтөө. Урдахи жэлтэй сасуулбал, минеральна үтэгжүүлгэ худалдан абалга 14 мянган тонноор гү, али 24 процентээр дээшэлээ.

III. ТРАНСПОРТ БА ХЭЛХЕЭ ХОЛБООН

Түмэр замай Улаан-Үдын отделениин коллектив 1972 ондо ашаа зөөхэ түсэбөө 100,6 процент, тэрэ тоодо шулуу нүүрhэ—101, ой мо- —100,6, барилгын материал—119, талха тарьянай —104 процент дүүргэ- байна. Урзанда жэлэйхитэй сасуулхада, ашаа зөөлгын хэмжээн 5 процентээр болоод, 1972 ондо ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 100.1 процент дүүргэдээ. 1972 ондо урзанда жэлэйхитэй сасуулбал, локомотивай үйлэдбэриин хү- 21 процентээр, вагоной үйлэдбэри — 111 процент дээшэлүүлэгдээ. Сүүдхэ соо вагоной эрьесэ 11,5 процентээр түргэдхэгдэhэн байна. Ашаа зөөлгын өөрынь үнэ сэн хямдаруулха түсэб дүүргэгдээ.

Хамтын хэрэглэлэй автомобильна транспортаар 1972 ондо ашаа шэрэхэ түсэбөө Буряадай транспортна управлени 101 процент, ашаанай эрьесын түсэб—99,4, пассажирнуудые зөөхэ түсэб—99,7 процент дүүргэһэн байна. Урзанда жэлэйхитэй сасуулхада, ашаа шэрэлгэ 6 процентээр. ашаанай эрьесэ — 1, пассажирнуудые зөөлгэ —6 процентээр дээшэлээ. 1972 ондо ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 104 процент дээшэлүүлэгдээ гэхэ гү. али урзанда жэлэйхитэй сасуулбал, 3 процентээр ехэ болоhон байна. Урзанда жэлэйхитэй сасуулжа үзэхэдэ, автобусуудые аян замда гаргалтын коэффициент 3 процентээр ехэ болоо.

Улаан-Үдын трамвайгаар 1972 ондо 29,5 миллион хүн зөөгдөө гэхэ гү, али пассажирнуудые зөөхэ түсэб 104 процент дүүргэгдээ.

1972 ондо хэлхеэ холбооной продукциин хамтын хэмжээнэй түсэб 100,7 процент дүүргэгдэhэн байна. Энэнь урда жэлэйхиhээ 6 процентээр ехэ болоно.

Радиотрансляционно точконуудай ургалтын түсэб жэл соо 112 процент, городой телефонно холбооной абонементнүүдэй ургалта 123 процент дүүргэгдээ. Урда жэлэйхитэй сасуулхада, радиотрансляционно точконуудай тоо 8 процентээр, городой телефонно холбооной обонементнүүдэй тоо 5 процентээр ехэ боложо, ажалай бүтээсэ 9 процентээр дээшэлүүлэгдэhэн байна.

IV. КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА

Бүхы талын мүнгэ hомологоор гол фондынуудые үйлэдбэридэ оруулан ашаглалга 195 миллион түхэриг шахуу болоо. 1971 онойхитой сасуулжа үзэхэдэ, гол фондынуудые үйлэдбэридэ оруулалга нэгэ хэды доошолhон байна.

Шэнэ предприятинуудые бариhанай, мүн хуушанииe шэнэдхэн заhабарилhанай ашаар «Теплоприбор», «Электромашина» заводуудта ,нарин сэмбын фабрикада, хэлхеэ холбооной управленидэ үйлэдбэриин шэнэ хүсэнүүд ашаглагдажа эхилээ. 1972 ондо Бабушкин хотодо оёдолой фабрика, Улаан-Үдэдэ сувенирнүүд ба уран hайханай зүйлнүүдэй фабрика, Чивыркуйска сигово-омолиин завод ашаглагдажа эхилhэн байна. Сэлэнгын целлюлозно-картонно комбинадта 12 мянган киловатт хүсэтэй турбина, час соо 75 тонно уурал гаргаха котел ашаглалгада оруулагдаа.

«Забайкаллес» комбинадай предприятинууд 185 мянган кубометр модо зөөхэ арга боломжотой модо шэрэлгын харгынуудые, 450 мянган кубометр модо буулгаха хүсэтэй түхеэрэлгэ, 20 мянган кубометр технологическа зомгоолнуудые үйлэдбэрилхэ цех ашаглалгада оруулhан байна. Электрын элшэ хүсэ дамжуулха 1.048 километр, тэрэ тоодо хүдөө ажахын хэрэгсэлдэ 616 километр лини татагдаhан байна, 8,7 мянган эбэртэ бодо малай байха, 59 мянган хониной, 11,8 мянган гахайн байха байра гүрэнэй ба колхозуудай мүнгэ зөөреэр үнгэрhэн жэлдэ баригдажа, ашаглалгада оруулагдаhан байна. 3,6 мянган гектар уhалагдадаг газар, уhа ехэтэй ба намаглиг 3000 шахуу гектар газар хатаагдажа, бэлшээриин 54,5 мянган гектар газар уhатай болгогдожо, дабhа ехэтэй ба намаглиг 4 мянган гектар газар hайжаруулагдажа, үнгэрhэн жэл соо ашаглагдажа эхилhэн байна. 42 мянган гектар уhалха уhалууриин түхеэрэлгэнүүд шэнэдхэгдэн заhабарилагдаhан, мүн 12 мянган гектар шахуу газарта культуртехническэ хүдэлмэри хэгдэhэн байна.

Республикын арадай ажахыда капитальна hомололгын мүнгэнэй хэмжээн хамтадаа 302 миллион түхэриг, тэрэ тоодо гүрэнэй капитальна hомололго 278 миллион түхэриг болоо.

Барилга-хабсаралгын эмхинүүдые түсэблэлгын ба экономическа урмашуулгын шэнэ гуримда оруулха хүдэлмэри саашадаа үргэлжэлүүлэгдээ, «Бурятцелинстрой», «Бурводстрой» трестнүүд, Буряадай барилгын управлениин гэр байра барилгын комбинат шэнэ гуримаар хүдэлжэ гараа. Эдэ эмхинүүдтэ барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин түсэб 97 процент дүүргэгдэhэн байна. Республикын генподрядна барилгын организацинууд 1972 ондо 146,3 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэhэн байна гэхэ гү, али подрядна хүдэлмэриин түсэб 91 процент дүүргэгдэhэн байна. Генподрядна организацинуудай бүтээhэн хүдэлмэрие 1971 онойхитой сасуулжа үзэхэдэ, 23 процентээр ехэ болоо.

Республикын субподрядна организацинууд жэл соо 14,2 миллион түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри бүтээгээ гэхэ гү, али түсэбөө 103 процент дүүргээ.

Зарим организацинуудай түсэбэй дүүргэлтэ ба подрядна хүдэлмэриин хамтын хэмжээнэй ургалта иимэ байгаа гэбэл:

	Жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	1972 онии 1971 онтой сасуулхада (процентээр)
Буряадай барилгын управлени	87	130
«Бурятцелинстрой» трест	101	110
«Бурводстрой» трест	95	118
«Бурятсельхозмонтаж» трест	101	2,3 дахин
834-дэхи СМП	81	98
397-дахи СМП	97	102
Гусиноозерскын ГРЭС-эй барилгын управлени	63	172
Улаан-Үдын ТЭЦ-эй барилгын управлени	86	115
56-дахи мехколонно	77	116
34-дэхи мостоотряд	100,1	135

Колхозуудта барилга эрхилхэ организацинууд 1972 ондо 10,5 миллион түхэригэй хүдэлмэри хэжэ, жэлэйнгээ түсэбые 103 процент дүүргэhэн байна. Энэнь 1971 онойхиhоо 22 процентээр ехэ болоно.

Барилгада барилгын хүдэлмэринүүдэй түрүү арга боломжонууд нэбтэрүүлэгдээ, хүндэ нүhэр хүдэлмэринүүд саашадаа оньhожоруулагдаа.

Ехэ хэмжээнэй барилгын материалнууд—панель болон блогууд барилгада улам үргэнөөр хэрэглэгдээ.

Барилгадахи ажалай бүтээсэ 7 процентээр ехэ болоо. Барилгын-монтажна, хүдэлмэринүүдэй өөрынь үнэ сэн доошолуулагдаа. Ашаг олзо 11 процентээр дээшэлээ.

Гэбэшье барилгада үшөө олон дутагдалнууд үзэгдэнэ. Мүнгэн, материальна ба ажалай арга нөөсэнүүд гүйсэдөөр, ашаг ехэтэйгээр үшөөл хэрэглэгдэнэгүй, тиимэ ушарhаа шэнэ барилганuудые ашаглалгада оруулха жэлэй түсэбүүд хангалтагүйгөөр бэелүүлэгдэнэ, зарим предприяти болон организацинууд капитальна барилгада hомологдоhон мүнгэ зөөрине дутууса ашаглана. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ. барилгын өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха талаар даалгабаринууд мүн лэ муус бэелүүлэгдэнэ. Барилгые подрядна аргаар бэелүүлхэ түсэбүүдээ үшөөл олон барилга-хабсаралгын эмхинүүд саг соонь дүүргэнэгүй.

Барилгые эмхидхэхэ талаар үшөө ондоо дутагдалнууд гэбэл: машина болон оньhон түхеэрэлгэнүүд хангалтагүйгөөр ашаглагдана, шэнэ барилганууд хүдэлмэриин хүсэн болон материалнуудаар гүйсэд хангагданагүй, хүдэлмэриин саг дэмы тала руу гээхэ ушарнууд үзэгдэнэ.

V. АРАД ЗОНОЙ МАТЕРИАЛЬНА БАЙДАЛ БА СОЁЛ КУЛЬТУРЫН ХЭМЖЭЭН

Республикын ажахы дээрэ үнгэрэгшэ ондо хүдэлжэ байhан хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай жэлэй дунда зэргын тоо 4 процентээр олон болоо, дунда зэргын салин 4 процентээр дээшэлээ, энээнии республикын арадай ажахын hалбаринуудаар хаража үзэбэл:

	hарын дунда зэргын салин түхэригөөр	1972 онии 1971 онтой жэшэхэдэ процентээр
Арадай бүхы ажахыда	144	104
тэрэ тоодо: промышленностьда	160	103
хүдөө ажахыда	120	105
тэрэ тоодо: совхозуудта	122	106
Транспортда	167	107
Хэлхеэ холбоондо	114	104
Барилгада	177	108

Хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлhые дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй XXIV съездын юhэдэхи табан жэлдэ хараалhан хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлгэ 1972 ондо үргэлжэлүүлэгдээ. Врачнуудай болон багшанарай салин хүлhэн дээшэлүүлэгдээ.

Колхознигуудай ажалай түлөөhэн 9 процентээр ургаа. Социальна тэдхэмжын зургаануудай бүридхэлдэ байдаг пенсионернүүдэй тоо 114 мянган хүнөөр олошороо. Тэдэнэрэй hарадаа абадаг пенсинүүдэй юрэнхы хэмжээн урда жэлэйхиhээ 5 процентээр нэмээ. Мүн пенсинүүдэй дунда зэргын хэмжээн 5 процентээр дээшэлээ.

1973 оной январиин нэгэнэй байдалаар нөөсэлгын кассануудта арад зоной табиhан мүнгэн 111,3 миллион түхэригтэ хүргэгдэhэн гэхэ гү, али 1971 онойхиhоо 14,2 миллион түхэригөөр — 14 процентээр ехэ болоо.

Гүрэнэй болон кооперативна розничо худалдаа наймаанай эрьесэ, ниитын эдеэ хоолые оруулалсан, 1972 ондо 599 миллион түхэриг болоhон гэхэ гү, али сасуулагдамал сэнгээр абажа харахада, 8 процентээр ехэ болоо.

Эд хэрэглэгшэдэй холбооной худалдаа наймаанай эрьесэ 193,3 миллион түхэригтэ хүргэгдөө гэхэ гү, али урдахи жэлэйхидэ орходоо 7,2 процентээр ургаа. Тэрэнhээ гадна, эд хэрэглэгшэдэй холбооной эмхинүүд нютагай рыногууд дээрэ тогтоhон сэнгээр 5,2 миллион түхэригэй хүдөө ажахын продукцинуудые худалдаа.

Розничо худалдаа наймаанай эрьесээр жэлэй түсэб дүүргэгдэhэн байбашье, нэмэлтэ даалгабари гүйсэд бэелүүлэгдээгүй.

Худалдаа наймаанай эрьесын талаар 1972 оной түсэбэй дүүргэлтые худалдаа наймаанай гол эмхинүүдээр илган харабал, иимэ байна:

	Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	Тэрэ тоодо: розничо худалдаа наймаагаар	Тэрэ тоодо: ниитын эдеэ хоолоор
Бүхыдөө	100,2	100,2	100,1
Нютагай торгнууд	101,3	101,3	—
Горпромторг	101,9	101,9	—
Горпищеторг	100,2	100,2	—
Горплодоовощторг	105,5	105,5	—
Универмаг	101,9	101,9	—
Ниитын эдеэ хоолой управлени	100,4	—	100,4
ОРС-нууд ба продснабууд —бүхыдөө	101,0	100,9	102,8
Ой модоной ба модо болбосоруулгын промышленностиин УРС	100	99,8	103,0
ОРС НОД-6	101,5	101,4	101,9
Зэдын продснаб	99,9	99,7	102,6
Геологиин ОРС	105,3	104,8	112,1
Эд хэрэглэгшэдэй коопераци	100,1	100,4	94,1

Урдахи жэлэйхитэй сасуулбал, мяха болон шубуу, колбасагай зүйлнүүдые, мяханай консервэнүүдые, малай тоhые, ноohон ба торгон бүдүүдые, трикотаж гадар хубсаhые, мебелиие, радиотоварнуудые, велосипед болон мотоциклнуудые худалдалга дээшэлээ. Сельди, загаhанай консервэнүүдые, виноград болон жэмэсhээ нэрэhэн архи, пивэ, малгай наймаалгын хэмжээн урданайхиhаа доошоо ороо.

Гүрэнэй, колхозуудай болон улад зоной мүнгэн зөөреэр 6 мянганhаа дээшэ болбосон түхэлтэй квартиранууд, 283,7 мянган дүрбэлжэн метр юрэнхы талмайтай үмсын гэрнүүд баригдажа ашаглалгада үгтөө гэхэ гү, али 13,8 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байра ашаглалгада үгтөө.

Республикымнай городууд болон хүдөө hуурин газарнуудта 4854 hурагшадай hууритай шэнэ юрэнхы эрдэмэй hургуулинууд, 1400 hууритай hургуулиин наhа гүйсөөгүй үхибүүдэй эмхи зургаанууд, 290 оротой больницанууд, 650 үбшэнтэниие үзэхэ поликлиникэнүүд болон культурна ажаhуудалай хэрэглэмжын бусад шэнэ баринганууд ашаглалгада үгтөө. Гэхэтэй хамта бүхыдөө республика доторнай гэр байрын ба культурно-ажаhуудалай шэнэ барилга бодхохо түсэбүүд дүүргэгдээгүй.

Улад зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалга 1971 онойхидо орходоо 6 процентээр нэмээ, харин хүдөө нютагуудта 6 процентээр хороо.

Улад зоной ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын жэлэй түсэб 90 процент дүүргэгдээ. Ажаhуудал хангалгын предприятинуудые республика дотор, илангаяа хүдөө нютагуудта шэнээр бодхохо хэрэг hулаар ябуулагдана. Гэхэтэй хамта, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгын шэнэ предприятинуудые бариха, ашаглалгада оруулха түсэб таhалдуулагдаа.

Городууд болон хүдөө hуурин тосхонуудые саашадань болбосон түхэлтэй болгохо талаар хүдэлмэринүүд бэелүүлэгдээ.

Арадай гэгээрэл, эрдэм болон соёл культура саашадаа хүгжөө. Элдэб янзын hуралсалда дүн хамтадаа 250 мянган хүн хамжуулагдаа.

1972—73 онуудай hуралсалай жэлэй эхиндэ юрэнхы эрдэмэй hургуулинуудта 194,6 мянган хүн hуралсана, тэдэнhээ 16,8 мянган хүн гэхэ гү, али нёдондонойхиhоо 6 процент олон зон хүдэлмэришэн залуушуулай үдэшын, халаанай ба заочно hургуулинуудта hурана. Һунаагдаhан үдэртэй hургуулинуудта ба бүлэгүүдтэ 21,6 мянган хүн гэхэ гү, али урданайхиhаа 5 процент олон үхибүүд hуралсан хүмүүжэнэ. Интернат hургуулинуудта 4577 хүн hурана. 1972 ондо 1.115 хүн hургуули дүүргэжэ, болбосоролой аттестат абаа гэхэ гү, али урдахи жэлтэй сасуулхада, 140 хүнөөр олон байгаа, тэрэ тоодо үдэшын, халаанай ба заочно hургуулинуудые 1.526 хүн гүйсэдхөө.

Урдахи жэлэйхиhээ нэгэ хэды олон — 20,7 мянган студентнэр дээдэ hургуулинуудта hурана. Дээдэ hургуулинуудта 4408 хүн шэнээр абтаhан, 28 ондоо мэргэжэлтэй 2819 хүн дээдэ hургуулинуудые дүүргээ: тэрэ тоодо промышленностиин инженернүүд — 604, инженер-барилгашад — 161, инженер-экономистнар — 90, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд — 739, багшанар — 652, культпросвет-хүдэлмэрилэгшэд— 575.

Тусхай дунда hургуулинуудта 22,9 мянган хүн гэхэ гү, али урдахи жэлэйхиhээ 3 процент олон студентнэр hурана, 6700 хүн шэнээр hуралсажа эхилhэн, 67 ондоо янзын мэргэжэлтэй 4808 хүн тусхай hургуулинуудые дүүргээ, тэрэ тоодо: технигүүд— 1591, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд —732, медицинын хүдэлмэрилэгшэд — 6033, багшанар — 443, культпросвет-хүдэлмэрилэгшэд— 253, экономистнар, товароведүүд, кооперациин хүдэлмэрилэгшэд — 476 гэхэ мэтэ.

Мэргэжэл шудалалгын техническэ училищинуудта 9500 хүн hуралсана. Училищинуудые дүүргэжэ, арадай ажахыда хүдэлхөөр 6528 залуу хүдэлмэрилэгшэд эльгээгдээ, тэдэнэй дундаhаа промышленна предприятинуудта — 2212, барилгада — 786, хүдөө ажахыда — 2225, хэлхеэ холбоондо — 48, транспортда — 435 хүн эльгээгдээ, арадай ажахын бусад hалбаринуудта 822 залуу хүдэлмэришэд ошоо.

Тэрэнhээ гадна профтехучилищинуудай үдэшын отделенинүүдтэ 1920 хүн hуралсажа, шэнэ мэргэжэл олоо.

Республика доторнай 1972 ондо 1700-haa олон эрдэмтэд болон эрдэмтэ-багшанарай хүдэлмэрилэгшэд ажаллаа. Тэдэнhээ 20 хүниинь эрдэмэй докторнууд, 500-ниинь— эрдэмэй кандидадууд, 15 доктор болон кандидадууд профессорэй нэрэ зэргэтэй.

Үнгэрhэн жэлдэ соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай — клуб, библиотекэ, музей, киногой зүгhөө арад зоной эрилтэ хангалга hайжараа. 1972 оной hүүл багта кинотүхеэрэлгэнүүдэй тоо 764-дэ хүргэгдөө, кинодо орожо гарагшадай тоо 25.825 мянга, театрта ерэгшэдэй тоо — 901 мянга болоhон байна.

Медицинын талаар арад зонии хангалга улам hайжараа. Бүхы мэргэжэлтэн врачнуудай тоо 1800-hаа дээшэ гараа, дунда эрдэмтэй медицинын хүдэлмэрилэгшэд 7000 тухай болоо. 1972 оной эсэстэ больницануудта бии байгаа оронуудай тоо 5 мянганда хүргэгдөө.

Үхибүүдэй яслинуудта, ясли - сэсэрлигүүдтэ, саадуудта 42 мянган үхибүүд хүмүүжэнэ. Городhоо гадуурхи пионернүүдэй лагерьнуудаар 21,6 мянган үхибүүд хангагдаhан. Республикын ажалшадые амаруулха, эмнэхын тулада санатори, профилакторинуудай, амаралтын гэрнүүдэй ба туристнуудай баазануудай тоо улам олон болгогдоhон байна.

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлени

Манай хөөрэлдөөн

Хүн бүхэндэ хабаатай хэрэг

1973 оной январиин 1-hээ харгыгаар ябаха шэнэ дүрим хүсэн гүүд шэнэлэгдэбэ. Хуушан илгаа тухай хүнүүд ехэ hонирходог байна. Тэрэ асуудалнуудта Буряадай АССР-эй милициин полковник А. А. манай СССР гүрэндэ харгыдөө ороо. Мүн харгын тэмдэ- дүрим шэнэ дүрим хоёрой МВД-гэй ГАИ-гай начальник, ТИХОНОВ доро харюусана.

— Түбхын түрүүн харгынай дүрим юундэ шэнэлэгдэ- болооб гэhэн асуудалhаа эхилая, — гээд, Анатолий Андреевич хөөрөөгөө эхилбэ. — Хуушан дүрим «СССР-эй харгынуудаар, хүн зоной ажаhуудаг hууринууд, тосхонууд, городуудай үйлсэнүүдээр ябаха дүрим» гэжэ нэрэтэй hэн. Мүнөө тэрэ «Харгыгаар ябаха дүрим» гэжэ нэрэтэй болоо. Энэ хоёрдохи гаршагнай түрүүшын гаршагhаа ехэ удхатай гэжэ хүрэhөөр мэдэхээр. Түрүүшын гаршаг дотор ганса үйлсэнүүд тухай хэлэгдэдэг шэнги. Харин хоёрдохи гаршаг дотор хэлэгдэгшэ «харгы» гэhэн үгэ дурдахадаа үргэнөөр ойлгонобди. Харгы үйлсэнүүдтэшье, хүдөө талаар- шье, хада уулааршье байдаг. Тиимэhээ хаанахишье харгыгаар ябаха дүрим нэгэ болобо гээшэ. Гадна «Харгыгаар ябаха дүрим» бултанда: машинануудай жолоошодто, ябаган хүнүүдтэ, мотоциклтанда, тэргэээр ба шаргаар, велосипедээр ябагшадта — хабаатай болоо...

— Ондоогоор хэлэбэл, «Харгыгаар ябаха дүрим» ганса автомашинын жолоошодто бэшэ, харин бүхы хүнүүдтэ хабаадана.

— Тон зүб. Мүнөө үе сагтаманай харгыгаар ябадаггүй хүн үгы болоо. Тэрээнhээ гадна, хүдөөгэй харгынуудаар ябадаг машинанууд олошороо. Урдань городуудтал багахан үйлсэнүүд (переулогууд) байдаг hаа, тиимэ үйлсэнүүд хүдөөгэй hууринуудта бии болоо. Тэдэ харгынуудаар ябаха дүрим бусад ехэ үйлсэнүүдэйхидэ адли болобо гээшэ. Ямар нэгэн жолоошон тиимэ нарин гудамжада аюул гаргаа hаа, иимэ нарин үйлсөөр (переулогаар) ябаха дүрим үзөөгүйб, харин үйлсөөр ябаха дүримтэй танилби гэдэг байгаа. Иигэжэ автомашинын жолоошодой хаанахишье харгыгаар ябаха харюусалгань дээшэлүүлэгдээ. Энээндэ адляар харгыгаар ябадаг хүн бүхэн шэнэ дүримые шудалха, мэдэхэ уялгатай болобо гээшэ. Шэнэ дүримэй ёhoop бэшэ, харин буруугаар харгыда ябаад хэн нэгэнэй гэмтэлдэ оробол, энээнhээ урагша гол түлэб жолоошон эхэнхи гэмынь даахаяа hанадаг hэн. Харин мүнөө ябаганшье хүн, өөрынгөө хананхагүйгөөр ондоо хүнииe хохидолдо оруулбал, харюусаха болобо.

— Энэ шэнэ дүримэй сахигдаха таладань хэн харюусалгатай байха болоноб?

— Хүн бүхэн харюусалгатай. Зүгөөр хүн бүхэнэй сахиха талыень милициин хүдэлмэрилэгшэд, дружиннигууд, тусхай даабаритай сэрэгэй хүнүүд, ниитын автоинспекторнууд, харгы ашаглаха зургаанай хүдэлмэрилэгшэд, милициин хүдэлмэрилэгшэд болон бусад тусгаар даалгагдаhан эрхэтэй хүнүүд хинаха. Тиихэдээ тэдэ үнэмшэлгэтэй гү, али хубсаhан дээрээ тэмдэгтэй байха ёhотой. Жолоошодшье, ябаган хүнүүдшье тэдэнэй үгые дуулаха, заабариень бэелүүлхэ уялгатай.

Шэнэ дүрим дотор ябаган хүнүүдтэ хабаатай олон зүбшэлнүүд үгтөө. Машинын харгынуудай хажуугаар ябагашуулай ябаха тротуарай үгы hаа хүнүүд яаха болоноб гэhэн асуудал гарана. Энээн тушаа хуушан дүрим доторнай оройдоо хэлэгдээгүй байhан юм. Мүнөө шэнэ дүримэй ёhoop, тротуаргүй харгыгаар хүнүүд нэгэ нэгээрээ hубаряад ябаха ёhотой болоо. Һуурин, тосхон болон городой газаа тээ ябагашуул харгын зүүн гар тээхи талые заабол барин (машинануудай урдаhаань ерэхыень харахаар), ябаха уялгатай гэгдээ. Харгы хүндэлэн гараха болоо hаа, машинануудай ябадалаа аалидхахагүйгөөр үрдихэ ёhотой.

— Харгынуудта шэнэ тэмдэгүүд табигдаба. Тэдээн тухай хөөрэжэ үгыт даа.

— Харгын шэнэ тэмдэгүүд газетэнүүдтэ толилогдоо, телевиденеэр харуулагдаа, тунхаглагдаа юм. Урданай тэмдэгүүдhээ тэдэ томонууд болоо, гадна зосоо талаhаа зайн галаар гэрэлтүүлэгдэдэг. Онсолмоор хэдэн тэмдэг дээрэ тогтое. «Угсараатайгаар ябажа болохогүй». Иимэ тэмдэгүүд харгыда олон болоо. Угсараа шагтагалhан машина годирходоо, зайлахадаа муу байдаг. Тиимэhээ тэдэ нарин, уйтан, олон годируулгатай утын харгынуудта ябаха ёhогүй болоо. Ошохо газартаа холууршье hаань тойрохо хэрэгтэй болобо гээшэ. Машинын түргэн ябадалтай, ерэжэ ябаhан машинын муугаар харагдахаар газарнуудта «Ябагалха хорюултай» гэhэн тэмдэгүүд табигдаа. «СТОП» гэhэн тэмдэгүүд харгынуудай бэлшэр дээрэл гансa байха. «Ашаатай машинануудай ябаха хорюултай» гэhэн тэмдэгтэй харгынуудаар 3,5 тонноhоо хүндэ (ашаатаяашье hаа, бэшэшье hаа) машинанууд ябаха эрхэгүй. Тиимэ харгынуудаар трактор болон бусад хүндэ машина ябахагүй, зүгөөр хоорбодоо сагаан зурлаа тэмдэгтэй тусхай машинанууд, автобусууд ябаха. «Хүсөөд, урдань орожо болохогүй» гэhэн тэмдэгтэй харгыгаар часай 30 километрhээ түргэнөөр ябажа байhан машинын, мотоциклын урда орожо болохогүй. «Харгы дардам» гэhэн тэмдэг ойлгосотой ааб даа. Иимэнүүд шэнэ зүйлнүүд яhала олон, тэдэ шэнэ дүрим дотор ойлгосотойгоор хэлэгдэнхэй.

— Манай республика дотор харгын шэнэ дүрим хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ байнаб?

— Шэнэ дүримэй уридшалан тунхаглагдаhан тухай би хэлээ hэн аабзаб даа. Сэхынь хэлэхэдэ, нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулагдаа юм. ДОСААФ-ай бүхы клубуудта харгыгаар ябаха шэнэ дүрим шудалагшадай түлөөhэтэ курсанууд нээгдээ hэн. Тэдэ курсанууд мүнөөшье хүдэлhөөр, 40 часай программатай, хэшээл 10 үдэрэй туршада болодог. Үдэшын 18 часhаа эхилээд 20 час хүрэтэр тэрэ үргэлжэлнэ. Түлөөhэниинь 10 түхэриг. Энэ курсануудта ябаhан хүнүүд, оролдоо hаа, шэнэ дүрим тон hайн мэдэхэ болоно.

Манай республикын городууд, аймагууд бүхэндэ харгыгаар ябаха шэнэ дүрим шэнэ жэлhээ хүсэндөө ороо. Тэрэ дүримые бүхы зон мэдэхэ болохо ёhотой юм. Тиимэhээ энэмнай бүгэдэ ниитын хэрэг мүн.

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

ТУРКМЕНИИН ССР. Газ олзоборилогшодой город Ачагhаа холо бэшэ, Амур-Дарья мүрэнэй байса эрье шадар Туямуюнска гидроузелай барилга ябажа байна. Эндэ мүрэндэ хаалта табигдажа, 8 хахад миллиард кубометр уhатай далай бии болохо юм. Гидростанциин хүсэн 150 мянган киловатт байха. Узбегэй ССР-эй Каракалпагай, Хорезмын областиин, Туркмениин ССР-эй Ташаузска областиин хлопок ургуулагшад ажамидаралта уhа ба электрын элшэ хүсэ абаха юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: гидростанциин котлованай барилга дээрэ.

ТАСС-ай фотохронико.

Абхазай субтропигуудта хүйтэн болодоггүй шахуу. Гэбэшье хаа-яа шэмэрүүн хабарай буухада цитрусэй залуу модод ехээр гэмтэдэг. Тиимэhээ эндэхи олонхи ажахынууд лимонойнгоо плантацинуудые хэдэн дабхар марляар хушадаг болонхой. Гүльрипшска районой Ильичэй нэрэмжэтэ совхозой хушагдаhан лимонариие энэ зураг дээрэ харанат. Иимэ хушалта доро үнжэгэн модoдто 15 градус хүрэтэр хүйтэн аймшагтай бэшэ.

ТАСС-ай фотохронико.

СПОРТ

ТОБШОХОНООР...

ДЗЕРЖИНСК. (Горьковско область). Эндэ ороной мэн эрхим конькишад сугларжа, түрүү һууринн түлөө хоорондоо мүрысөөн байгаа. Эдэнэр 500, 1000 метрэй зайда урилдаха байһан. Зүгөөр шанга хүйтэнэй болоһон дээрэһээ 1000 метрэ үнгэргэлгэ урилдаан хойшолуулагдаһан байна. Спортсменууд суббото, амаралтын үдэрнүүдтэ 500 метрэй зайда урилдаһан байха юм.

Дзержинск хотодо үнгэргэгдэһэн урилдаанай дүн хаража үзэхэдэ, ФРГ, Италида үнгэргэгдэһэн мүрысөөнүүдтэл адли, манай спортсменууд һайн амжалта туйлаа. Жэшээнь, Омскһоо ошоһон Вера Краснова, Смоленскын Любовь Садчикова гэгшэд бусадһаа һайн саг харуулһан байна. Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр Вера Краснова 500 метрэй зайе 46,2 секунда соо гаталжа эрхимлэһэн байба. Харин хойто үдэрынь Любовь Садчикова энэ зайда хоёр удаа урилдахадаа Красновае ахижа, зайгаа 45.9 секунда соо гаталжа шадаба.

Эрэшүүлэй дундаһаа Саппорада үнгэргэгдэһэн Олимпиин наадаида хабаадалсаһан Валерий Муратов хурдан байгаа. Тэрэ зайгаа 41,4 секунда соо гаталһан юм. Зүгөөр хоёрдохи үдэрынь 500 метрэй зайда урилдаһан Владимир Кащей гэгшэ Валерин сагые гурбахан секундаар һайжаруулһан байна.

Казахстанай Медеогой елүүр дээрэ ороймхоно 30 градус хүйтэн байба. Тиин энэ суглааран спортсменууд Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шанда хүртэхын түлөө хоорондоо мүрысэбэ.

Дэлхэйн экс-чемпионка, Ленинградай Нина Статкевич ороной хоёр шэнэ рекорд тогтообо. Тэрэ 3000 метрэй зайе 4.47,2 секунда соо гаталжа, 183,032 очко абаһан байгаа. Урдандаа энэ зайе Статкевич 4.48,8 секунда соо дабажа, 183.135 очко абаһан юм.

Манай ороной эрхим конькиша басаган Нина Статкевич дэлхэйн чемпионой нэрэ зэргэ бусааха гэжэ һанагдана. Дэлхэйн түрүү һуури эзэлхэ мүрысөөн байгша оной февраль һарада Шведтэ үнгэргэгдэхэ болонхой. Ленинградай түлөөлэгшэ мүнөө урилдаанда бэеэ һайса бэлдэнхэй. Жэшээнь, январиин 20—21-нэй үдэрнүүдтэ Алма-Ата хотодо үнгэргэгдэһэн урилдаанда хабаадалсахадаа, Нина дүрбэн зайда (500—44.4, 1500 — 2.18.2, 1000—1.29.4, 3000 метрэй зайе 4.47.2 секунда соо гаталһан) эрхим амжалта харуулһан байна.

БАКУРИАНИ. Кавказай хадада оршодог энэ тосхондо Австри, Польшо, Чехословаки, Норвеги, Финлянди, ГДР, СССР-эй «ниидэдэг» санашад сугларжа, Грузин ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шанда хүртэхын түлөө хоорондоо мүрысэбэ. 70 метрэй үндэртэй трамплинһаа һураһан Москвагай Сергей Бочков 75, 74.5 метрэй тэмдэгтэ буужа, түрүү һуури эзэлбэ. Хойто удэрынь 90 метр үндэрһөө һураһан дундаһаа 38-тай Коба Цакадзе 105,5 ба 102,5 метрэй тэмдэгтэ буухадаа, аяар 45 спортсменүүдые, тэдэнэй дундаһаа дэлхэйн чемпион, Горький хотын түлөөлэгшэ Г. Напалков, Саппорада үнгэргэгдэһэн олимпиин наадандай чемпион, Польшын түлөөлэгшэ В. Фортуна гэгшэдые ахижа гарашаһан байба. Хоёрдохи һуури эзэлһэн Финляндиин Эско Раутионахо гэгшэ 104,5 ба 97,5 метрэй тэмдэгтэ хүрэбэ. Ленинградай түлөөлэгшэ Борис Голосов 107,5 ба 95,5 метрэй тэмдэгтэ буужа, гурбадахи һуури эзэлһэн байна.

БОКС. СССР-эй суглуулагдамал командын боксернууд США-гай суглуулагдамал командатай уласхоорондын уулзалга хоёр удаа аян замдаа мордобо. ССР Союзай суглуулагдамал командада Владислав Засыпко (Донецк), Борис Зориктуев (Москва), Анатолий Ильющев (Севастополь), Борис Кузнецов (Астрахань), Виктор Львов (Чебоксары), Анатолий Каменев (Москва), Виктор Павлов (Пермь), Олег Толков (Киев), Вячеслав Лемешев (Москва), Владимир Миронюк (Ленинград), Юрий Нестеров (Волгоград) хүндэ оруулагдаһан байна.

СССР-эй суглуулагдамал команда США-да гурбан уулзалга үнгэргэхэ юм. Түрүүшынь уулзалга Лас-Вегас хотодо январиин 27-до үнгэргэгдэхөөр хараалагдана.

ФУТБОЛ. Европын чемпионой кубогта хүртэхын түлөө үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ Киевэй «Динамо» командатай Испаниин «Реал» клубай футболистнууд наадаха болобо. «Реалай» футболистнууд зургаадахи жэлээ энэ кубогта хүртэһэн.

Манай ороной нүгөөдэ команда—Москвагай «Спартак» кубогай түлөө Италиин «Милан» командатай наадаха юм. Италиин футболистнууд тус кубок 1968 ондо абаһан байгаа.

Мүн чемпионуудай кубогай түлөө наадаха командануудые тодоруулагдаба. Эндэ «Ювентус» (Итали) — «Уйпешт-Дорж» (Венгри), «Аякс» (Голланди), — «Бавари» (ФРГ), «Спартак» (Чехословаки) — «Дерби Каунти» (Англи) командануд оруулагдаһан байна.

Наадан мартын 7 ба 21-нэй үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэхэ болонхой.

(ТАСС).

СЛЕТ ҮНГЭРГЭГДЭБЭ

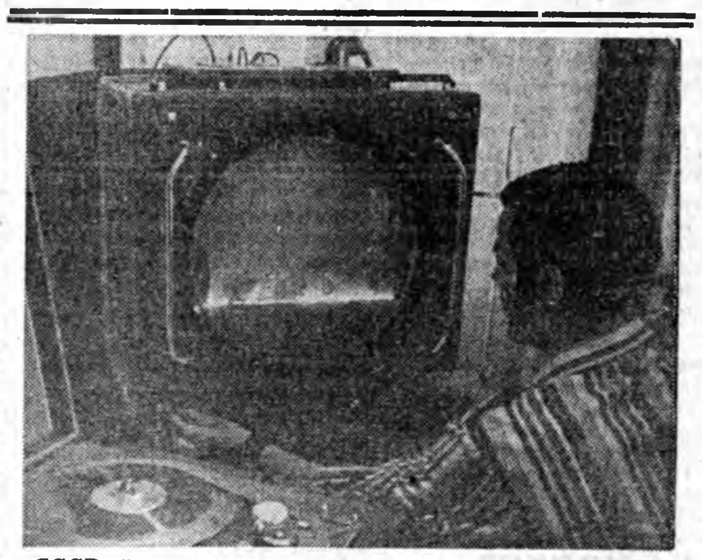
Улаан-Үдын Советскэ районой арадай һайн дуратанай дружинануудта хабаадагшадай слет Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин концертнэ зал соо үнгэргэгдэбэ.

1972 оной дружиннигүүдай ямараар хүдэлжэ гараһан тухай арадай дружинын штабай начальнигай орлогшо Ю. Ф. Батуев суглараашадта мэдээсэбэн, милицидэ һайн дураараа туһалагшад — дружинануудай командирнуудай хүдэлмэриин дүтүү дунданууде болон һайн талые хөөрэжэ үгэһэн байна.

Һүүлээрнь һайнаар хүдэлһэн дружинануудай, дружиннигүүдай нэрэнүүд соносхогдоо. Буряадай хүдөө ажахын техникумэй дружина юһэн жэл үдаагүүр нэгэдэхи һуури эзэлжэ, дамжуулгын Улаан тугта, мүнгэн шанда хүртэбэ. Тус дружинын гэшүүд үнгэргэгдэхэ жэлдэ хулиган аашатай гаргаһан 239 ушарые элирүүлээ. Энэ хэрэгые шадамар бэрхээр эмхидхэн хүтэлбэрилһэнэйнгээ түлөө дружинын командир Г. Батурин Дотоодын хэрэгүүдэй министерствын Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаба.

Тус техникумэй эдэбхитэй дружинниргууд В. Беклемищев, А. Козлов, С. Содномов, С. Сыдеев, В. Черников гэгшэд үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртэбэ.

М. МЕДОВАЯ.

СССР-эй гидрометеорологическа эрдэм-шэнжэлэлгын түб Советскэ Союзай нютагуудай сагай уларил шэнжэлдэг гол институт болоно. Сагай уларил ямар байха гээшэб гэһэн багсаамжа тайлбарилнууд эндэ хэгдэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: сагай уларил шэнжэлхэ хэмэл одонуудһаа мэдээсэлнүүд телевизионно аппаратураар абтажа байна.

АПН-эй фото.

САНАШАДНАЙ БИРАБАГҮЙ

Урда-Сахалин хотодо Аласдурна зүгэй зоноодо түрүү һуури эзэлхын түлөө юһэн область, хизаар, автономито республикын санашад сугларжа, хоорондоо мүрысэһэн байгаа.

Хэдэн үдэрэй турша үргэлжэлһэн урилдаанда эрэшүүл 15, 30 километрэй, 4 x 10, эхэнэрнүүд 5, 10, 4x5 гэһэн эстафетэ дамжуулгаар хоорондоо мүрысэбэ.

Мүрысөөнэй түрүүшын үдэр 15 километрэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаанда манай республикын суглуулагдамал командын гэшүүн, спортын мастер Г. Цыбиков бусадай дундаһаа бираагүй. Тиин тэрэ зайгаа 57,42 секунда соо гаталжа, 14-дэхи хүн фиништэ хүрэжэ ерэһэн. Тиихэдэ эхэнэрнүүдэй дундаһаа манай Н. Вершинина баһа гэзэгдэжэ ерээ.

— Хойто үдэрынь эрэшүүлэй 4x10 километрэй эстафетэ дамжуулгын урилдаанда хабаадалсаа нэмдэ. Буряадай АССР-эй команда жэл бүри иимэ мүрысөөндэ шалгаржа, хододоо түрүү һууринуудай нэгые эзэлдэг байһан. Харин энэ жэлдэ табадахи һуурида гаража, баһал бирагдабагүй, — гэжэ манай командын гэшүүн, спортын мастерта кандидат В. Григорьев хөөрэнэ.

Мүн 30 километрэй урилдаадаа, эрхим дүн харуулдаг СССР-эй спортын хүндэтэ мастер Олег Харитонов зайгаа нэгэ час 58.33 секунда соо гаталхадаа, алар 18-дахи һуури эзэлхэ баатай болоһон байна.

Манай республикын суглуулагдамал командын гэшүүд энэ жэлэй урилдаанда юундэ эрхим дүн гаргаагүйб гэхэдэ, мүрысөөндэ муугаар бэлдэһэнһээ. Саашадаа энэ дутагдалаа усадхахын тула республикын санашадай федераци шухала хэмжээ абаха зэргэтэй.

Б. МИРОМАНОВ.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО — ХИЛЫН ГААНАҺАА

ПАРИЖ

НГУЕН ТХИ БИНИИН МЭДҮҮЛГЭ

ТАСС

Хэрбээ Вьетнамдахи дайнда хабаадалсахаяа болихые США үнэхөөрөө хүсөө гээшэ һаа, Урда Вьетнамда сэрэгэй харата ябуулгануудаа, газар нютагуудыень зэрлиг бүдүүлигээр бомбодолгоёо болиюулжа, үнгэрһэн жэлэй октябрьда хэгдэһэн хэлсээндэ дары түргөөр гар табиха ёһотой гэжэ Вьетнамай асуудалаар Париждахи зүблөөн дээрэ Урда Вьетнамай Республикын Революционно саг зуурын правительствын делегацие толгойлогшо, РЮВ-эй ВРП-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Нгуен Тхи Бинь мэдүүлээ.

Вьетнамдахи дайе болюулха ба амгалан байдал һэргээхэ тухай хэлсээндэ гар табихын тула бүхы юумэ хэхэ гэһэн РЮВ-эй ВРП-гэй даалгабаритайгаар Париж ерэбэб гэжэ Нгуен Тхи Бинь мэдүүлбэ.

САНТЬЯГО

С. Альендиин үгэ

ТАСС

Чилиин президент Сальвадор Альенде министрнүүдэй, министрнүүдэй орлогшонорой ба гүрэнэй эмхи зургаануудай, экономикын ниитын секторэй предприятинуудай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөө үнгэргэбэ. Март соо үнгэргэгдэхэ парламентын һунгалтын урда тээ гү, али һүүлээрнь хуули буса «буһалгаа» хэхые хархис хүсэнүүд шармайн оролдожо байна гээд президент зүблөөн дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ.

Уялгануудаа дүүргэхэ ба хүдэлмэреэ һайжаруулха эрилтэ Сальвадор Альенде гүрэнэй мэдэлэй предприятинуудай хүдэлмэришэдэй урда табиба.

ХАНОЙ

ХАНОЙН КООПЕРАТОРНУУДТА

ТАСС

Американ авиациин бомбодолгонуудһаа уламжалһан хойшолонгуудые усадхан зайсуулхын тула Ханой шадархи Донгань округой хүдөө ажахын кооперативууд ехэ хүдэлмэри хэжэ байнхай. Уһалууриин түхеэрэлгэнүүдые һэльбэлгэдэ гол анхарал хандуулагдана. Январиин 12-ой байдалаар өдэ кооперативуудай ажалшад барайгарай нуга тарияланнуудые уһалха шухала хэрэгтэй һубаг ханаабуудые заһабарилжа дүүргээ.

Американ авиациин туйлай ехэ гарза хохидол ушаруулаашье һаань, Донгань округтохи һуурин тосхонуудай ажалшад барайгар тарижа ургуулхын тула 543 гектар талмай бэлэдхээ.

Һарын календаряар шэнэ жэлэй гаратар шухала хэрэгтэй эдеэ хоолой зүйлнүүдээр ниислэл хотын улад зониие хангахые Ханой шадарай кооперативууд уялгалаа.

ЛОНДОН

ХУУШАН ХОЛБОО БАРИСААГАА БЭХИЖҮҮЛХЫЕ ОРОЛДОНО

ТАСС

Англиин оборонын министр Лорд Каррингтон Зүүн-Урда Азиин ба Дурна зүгэй оронуудаар удаан саг соо аяншалгада гараба. Тэрэ Гонконг, Сингапур, Куала-Лумпур, Джакарта, Канберрэ, Веллингтон ба Токио хүрэхэ юм. Каррингтон Вашингтондо хүрэжэ, США-гай гүрэнэй секретарьтай уулзахаяа һанаашална.

Англиин сэрэгүүдые, баазануудые шалгаха, гүрэнөө хамгаалха асуудалнуудые Дурна зүгэй оронуудай правительствануудтай зүбшэлхэ гээшэ Каррингтоной аяншалгын гол зорилго болоно.

Каррингтоной аяншалга ехэ удха шанартай гэжэ Лондондо тоолоно. Юундэб гэхэдэ, энэ райондо сэрэгэй-политическэ нүлөөгөө хубилгахые Англи шухалада тоолоно бшуу.

ХАНОЙ

Шэнэ гэмтэ ябуулганууд

ТАСС

Тхиеугай сайгон хархис засагай зэрлиг муухай шэнэ гэмтэ ябуулганууд тухай Сүлөөлэлгэ гэдэг хэблэлэй агентство мэдээсэбэ.

Мүнөө үедэ Фукуок аралай (Урда Вьетнам) түрмэнүүдтэ 32.000 хүн хаагдажа тамалагдан зобоогдожо байна. Эдэ Тхиеугай хархис засагай хиналтада байдаг нютагуудта ажаһуудаг амгалан зонууд лэ. 1969 онһоо 1971 он болотор энэ аралдахи шорон түрмэнүүдтэ 4 мянга гаран хүн үхэһэн байна гээд АПО агентство мэдээсэнэ. Ороной амгалан зониие үгы хэхэ гэһэн политикаяа сайгон хархис засагаархид бэелүүлжэ байна.

КАРАЧИ

Бхуттын мэдүүлгэ

ТАСС

Бангладешые Пакистанай мэдэрэлгэ хоёр ороной хоорондохи һайн һайхан, үнэн зүрхэнэй харилсаае хүгжөөхэ ори ганса зүб зам болоно гэжэ Пакистанай президент З. А. Бхутто, Суккур хотодо болоһон митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, мэдүүлээ. Бангладешые мэдэрхэ тухай шиидхэбэриин һаяар лэ абтаа һаань, хоёр арадта ашатай туһатай байха һэн гээд президент тэмдэглэбэ.

БЕЙРУТ

Һүйдхэлтэ ябуулганууд хэгдэнэ

ТАСС

Ливанда эсэргүү зэбсэгтэ хархис ябуулгануудаа Израиль үргэлжэлүүлһээр. Бейрудэй хэблэлэй мэдээсэлнүүдэй ёһоор, январиин 21-дэ Израилиин сэрэгэй самолёдууд Ливанай агаарай дайда руу хоёр дахин нэбтэрэн ороо. Январиин 22-ой үдэһөө хойшо агаарай дээрмэшэд Марджаюн, Хасбайя хотонууд дээгүүр ниидээ. Үдэшэлэн тээ ондоо бүлэг самолёдууд Чир хото ба оршон тойрондохи нютагууд дээгүүр тагнуулай ниидэлгэ хэбэ.

ПАРИЖ

В. Брандт Париж ерэбэ

ТАСС

Германиин Федеративна Республикын федеральна канцлер Вилли Брандт хоёр үдэрэй аяншалгаар Париж ерэбэ. В. Брандт Франциин Республикын президент Жорж Помпидутай хөөрэлдөөнүүдые хэхэ, хоёр ороной министрнүүдэй зүөлөөнүүдтэ хабаадалсаха юм.

ХЕЛЬСИНКИ

ХЕЛЬСИНКИДЭ ХӨӨРЭЛДӨӨНҮҮД ҮРГЭЛЖЭЛҺӨӨР

ТАСС

Аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэевропын зүблөөндэ бэлэдхэл хэхэ олон гүрэнэй хабаадалгатай хөөрэлдөөнүүдэй пленарна заседани дээрэ СССР-эй түлөөлэгшэ, элшэн сайд В. Ф. Мальцев ниитэевропын зүблөөнэй зүблэхэ зүйлдэ дурадхал оруулба.

Нэмэлтэнүүд ба тодорхойлолтонуудые хараада абаһанай һүүлээр, Совет правительствын һанамжаар, ниитэевропын зүблөөнэй зүблэхэ зүйл нимэрхүү байха гээшэ аабза гэжэ һананаб гэбэ:

1. Европодо аюулгүй байдал хангаха ба Европын гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай ёһо гуримууд тухай.

2. Адли тэгшэ эрхэдэ үндэһэлэн, оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалха талаар харилсаа холбоо байгуулһан, худалдаа наймаанай, экономическа, научно-техническэ харилсаае үргэдхэхэ тухай.

3. Соёлой харилсаа холбоо, эмхинүүдэй ба хүнүүдэй хоорондын холбоо барисаа үргэдхэхэ, мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлхэ тухай.

4. Европодохи аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар консультативна комитет байгуулха тухай.

Ниитэевропын зүблөөнэй зүблэхэ зүйл, мүн тэрээндэ бэлэдхэл хэхэ эмхидхэлэй бусад асуудалнууд тушаа үгэеэ ойлголсожо, Европын аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар зүблөө ойрын һарануудта үнгэргэхые туйлаха арга боломжо мүнөө бии болобо гэжэ СССР-эй түлөөлэгшэ хэлэбэ.

ХАНОЙ

ИНДОХИТАДТАХИ БАЙЛДААНУУД

ТАСС

Сайгонһоо баруун-хойгуур байдаг каучугай үргэн ехэ талмай дээгүүр байлдаанууд гурбадахи үдэрөө боложо үргэлжэлһөөр. Эндэ болоһон тулалдаануудай үеэр Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд дайсанай гурбан батальондо шанга сохилто хэжэ, дахуулнуудай армиин 1300 гаран солдат, офицерые хүлһөөнь буулгаа. Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй энэ районой бүлэгэй командовани һайхан сэдьхэлһээ мэдүүлгэ хэжэ, эндэ болоһон байлдаануудай үедэ сайгон армиин плендэ абтаһан 130 шархатаһан хүниие сүлөөлхөөр бэлэн байһанаа мэдүүлбэ. Тэдэниие сайгоной түлөөлэгшэдтэ дамжуулан үгэхэ үедэ байлдаан саг зуура зогсоогдохо ёһотой гэжэ соносхогдоо.

Сайгон хотоһоо зүүн-хойгуур 23 километртэ байдаг Бьенхоа гэжэ агаарай-сэрэгэй баазые Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй подразделенинүүд ракетээр, артиллереэр буудаба. Аэродромой түхеэрэлгэнүүд, казармануд, складууд ехэ хохидолдо ороо.

Урда Вьетнамай хойто секторто — Куангчи провинцида шанга байлдаанууд боложо үргэлжэлһөөр.

Патриодуудай эдэбхитэй добтолго хэхэдэнь, американ командовани авиаци хэрэглэхэ гэһэн шиидхэбэри гаргаа. Сайгон шадарай нютагуудые, Түбэй хада гүбээлиг газарые илангаяа зэрлиг бүдүүлигээр бомбодобо. Үнгэрһэн үдэрнүүдтэ американ-сайгон агаарай-сэрэгэй хүсэнүүд эдэ районууд дээгүүр 330 дахин ниидэһэн байна. «В-52» түхэлэй 90 бомбардировщик хархис муухай добтолгонуудта хабаадуулагдаа.

ХАНОЙ. (ТАСС). Январь һарын түрүүшын 10 хоногой турша соо Кантхо, Чавинь, Виньлонг провинцинуудта болоһон байлдаануудай үеэр Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүд дахуулнуудай армиин 1200 гаран солдат, офицерые хүлһөөнь буулгаа.

ХАНОЙ. (ТАСС). Сүлөөлэлгэ гэдэг хэблэлэй агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, 1972 оной һүүлэй гурба һарын турша соо американ-сайгон командовани Меконг мүрэнэй адагтахи Түбэй Намбо провинциин сүлөөлэгдэһэн районуудта эсэргүү мүрдэлгын хэдэн мянган ябуулга хэһэн байха юм. США-гай стратегическэ авиаци, сайгон агаарай-сэрэгэй хүсэнүүд эдэ провинцинуудай хүн зоноор олон районуудые зэрлиг муухайгаар бомбодоһон байна. Хүсэд бэшэ баримтануудай ёһоор, хархис этэгээдүүд 12 миллион пиастрай гарза хохидол нютагайхидта ушаруулаа.

МЕХИКО

Һураха арга боломжогүй

ТАСС

Үгытэй ядуу байдалһаа шалтагаалан, багшанарай дутагдалһаа боложо, Мексикын таряашадай үхибүүд эхин шатын һургуули дүүргэжэ гараха аргагүй байха юм. 1970—1971 оной һуралсалай жэлдэ олон мянгаад үхибүүд һуража шадаагүй.

ПАРИЖ

Францида һунгуулиин ябуулга үргэдэнэ

ТАСС

Парламентын һунгалтын үнгэргэгдэхэ үдэрэй (мартын 4-һөө 11 хүрэтэр) дүтэлхэ бүри Францида һунгуулиин тэмсэл улам үргэдэнэ.

Зүүнэй хүсэнүүдэй правительственна хамтын программа энэ һунгуулиин ябуулгада туйлай ехэ нүлөө үзүүлнэ. 1973 оной январьда үргэн ниитэ улад зоной дунда асуулта үнгэргэгдэһэн байгаа. Тиихэдэнь зүүнэй хүсэнүүдэй правительственна хамтын программада зон этигэл найдабаритайгаар хандадаг боложо байна гэжэ олонхи шэнжэлэгшэд сэгнээ. Асуултада хабаадагшадай 46 процентнь энэ программые дэмжэһэн, 38 процентнь—хүтэлбэрилхы партинуудай политика, 14 процентнь «реформаторнуудые» дэмжэһэн байна.

Хархис хүсэнүүд али бүхы зүйлнүүдые хэрэглэжэ, коммунистнууд ба социалистнуудай хоорондохи эб эе таһалхые оролдоно.

ФКП-гэй Генеральна секретарь Жорж Марше январиин 17-до Люксембургын радиостанциин дамжуулгада хабаадалсажа, үгэ хэлэхэдээ, хамтын программа «Франциин олонхи арадай иимэ шиидхэбэри абахадань, социализм тээшэ зам нээхэ политическэ ба экономическа демократиин программа болоно...»

ЛОНДОН

АХИР ТУЛЮУР БАЙДАЛТАЙ

ТАСС

Гэр байрагүйдэлгэ Англида национальна уршаг түбэг болонхой. Имагтал ниислэл хотодо ажаһуугшадай 11 мянганиинь муниципальна засагаархидай үгэһэн гэрнүүдтэ ажаһуудаг юм. Эдэ зол жаргалтай хүнүүдтэй сасуулхада, олон мянгаад хүн Лондондохи хүүргэ доогуур, газаагуур хонохо баатай болоно. Тиихэдэ арба мянга гаран байра хооһон байнхай. Теэд эдэ гэрнүүдтэ нүүжэ орохын тула айхабтар ехэ түлбэри түлэхэ хэрэгтэй бшуу.

Т у с х а й баримтануудай ёһоор, мүнөө орон дотор 30 мянган хүн гэр байрагүй юм. Ниитын «Шелтер» гэжэ эмхиин һанамжаар, энэ тоо, баримта нилээд багаар абтанхай.

Тус эмхиин баримтануудай ёһоор, 150 мянган хүн гэр байрагүй. Англиин 5 миллион хүн ахир тулюур байдалда ажаһууна.

Тиигээшье һаань, консервативна правительство иимэ байдал һайжаруулха тухай анхаралаа табинагүй. «Байрын гэрнүүдые барилгада мүнгэ һомолхо тухай» хуули нёдондо жэл баталан абаа һэн. Энэ хуулиин ёһоор, үнэгүй миницнпальна байшан гэрнүүдэй барилга бага болгохые шиидхэгдээ. Тиигэжэ ойрын дүрбэн жэлэй турша соо консерваторнууд 485 миллион фунт стерлинг алмахые һанаашална. Байрын гэрнүүдые барилгада мүнгэ зөөри һомололгоёо бага болгобошье, правительство сэрэгэй гаргашануудай хэмжээе нилээд үргэдхэжэ байнхай.

БААТАР АРАДТАЙ ҺАНАЛ НЭГЭТЭЙ

Баатарлиг вьетнам арадтай һаналаа нэгэдэлгын, Вьетнамда американ эзэрхэг түримхэй ябуулгые болюулха эрилтэ табиһан олоной хабаадалгатай манифестацинууд дэлхэйн олон оронуудта үнгэргэгдэнэ.

БЕРЛИН. Вьетнам арадтай һаналаа нэгэдэлгын митингнүүдтэ, Вьетнамда туһаламжа үзүүлхын тула мүнгэ суглуулгада ГДР-эй олон зуугаад мянган ажалшад эдэ үдэрнүүдтэ хабаадалсажа байна. Сүлөөтэ немец профсоюзуудай нэгэдэл 5 миллион марка һаналаа нэгэдэлгын жасада оруулба.

Германиин эхэнэрнүүдэй демократическа союз—250 мянган марка, Ази, Африкын оронуудай арадуудтай ГДР-эй һаналаа нэгэдэлгын комитет 400 мянга гаран марка энэ жасада дамжуулһан байна. ГДР-эй предприятинуудай ажалшад ехэ мүнгэ суглуулжа, Вьетнамда туһа хүргэхэ жасада оруулаа.

— Дайе болюулха тухай хэлсээндэ дары түргөөр гар табиха эрилтэ дэлхэйн олониитэ, тэдэнэй дунда американ ажалшад Вашингтоной урда табина, — гэжэ «Берлинер цайтунг» газетэ тэмдэглэнэ.

КОПЕНГАГЕН. Вьетнамда американ эзэрхэг түримхэйшүүлэй үйлэдэжэ байһан хархис муухай ябуулгануудые буруушаалгын демонстраци эндэ болобо. «Бомбодолгоёо болюулха!», «США-гайхид, Индохитадһаа арилан тонилогты!» гэһэн уряа лозунгнуудые бариһан хүнүүд эндэхи американ сэрэгэй албан зургаанай байшангай урда сугларба.

ВЕНЭ. Индохитадай арадуудтай һаналаа нэгэдэлгын демонстраци Австриин Инсбрук хотодо болобо. Вьетнамда США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгые буруушаажа, демонстрантнууд американ туг галдажархёо.

(ТАСС).

ДАКАР

АМИЛКАР КАБРАЛЫЕ ЗЭРЛИГ МУУХАЙГААР АЛАБА

ТАСС

Гвинейн ба Ногоон-Хушуун гэжэ аралнуудай бэеэ даа һан байдалай африкан партиин генеральна секретарь Амилкар Кабралай Конакридахи байра соогоо байтарнь, субботын үдэшэлэн алаа гэжэ Гвинейн Республикын президент Секу Туре Конакриин радиогоор мэдээсэбэ. Португалиин колониализмын хүлһэншэд тэрэниие харата муухайгаар алаа гээд тэрэ мэдүүлээ. Бэедэнь хоро хүргэлгэдэ хабаадалсаһан хүнүүдые барижа хаагаа.

ЛИВАНДА эсэргүү зээрхэг түримхэй ябуулгаяа Израилиин дээрмэшэ сэрэгшэд үргэлжэлүүлһээр зандаа. Энээнһээ уламжалан, туйлай ехэ гарза хохидол ушаруулагдажа, һандарал үүдхэгдэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: дайсанай авиациин добтолһоной һүүлээр.

ТАСС-ай фотохроника.

Элдэб һонин

МОНГОЛ ОРОНДО

(«Монголия» журналһаа).

ПРАВДА БУРЯТИИ

ЭНХИРЭЙ ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна

15.05 — «Эхэ орон, ... нүхэсэл ба өөр тухайгаа» ... һурагшадай зохёолнуудай ... хэсоюзна конкурс-харалгын дүнгүүд. 15.35 — һүү... һонинууд. 15.45 — «Вашингтоной корреспондент» — телевизионно уран һайхан фильм. (1-дэхи серии). 17.00 — уласхоорондын п а н о р а м а. 17.30 — «А ну-ка, парни!» 19.00 — «Время» — информационно программа.

Улаан-Үдэ харуулна

19.30 — И. Голосовский «Часы князя Константина» — үхибүүдтэ зорюулагдаһан теле-зүжэг. 21.05 — телепрограмма. 21.25 — номой таг.

«Орбита» харуулна

21.40 — уласхоорондын телепанорама. 22.10 — «Женихи» — теле-зүжэг. 23.40 — «Экран дээрэ — цирк». 24.00 — «Время» — информационно программа. 00.30 — хоккей гээр СССР-эй чемпионат. «Спартак» — «Крылья Советов».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита» харуулна

19.30 — «Концертын ст... ди урина». И. Дунаевскиин киногой хүгжэм.

Редактор

Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Манай адрес, телефонууд:

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-54 приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-0.., зам. редактора — 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66 76. отделы партийной жизни — 60-91. сельского хозяйства — 64-36, 63-86 пропаганды и агитации — 56 23 промышленности и строительства — 61 35. советского строительства и быта — 69-5.. культуры и школ — 60 21 писем и рабселькоров — 67 81, информации — 34-05. общественная приёмная — 56-62, машинное бюро — 57-63. фотолаборатория — 33-81.